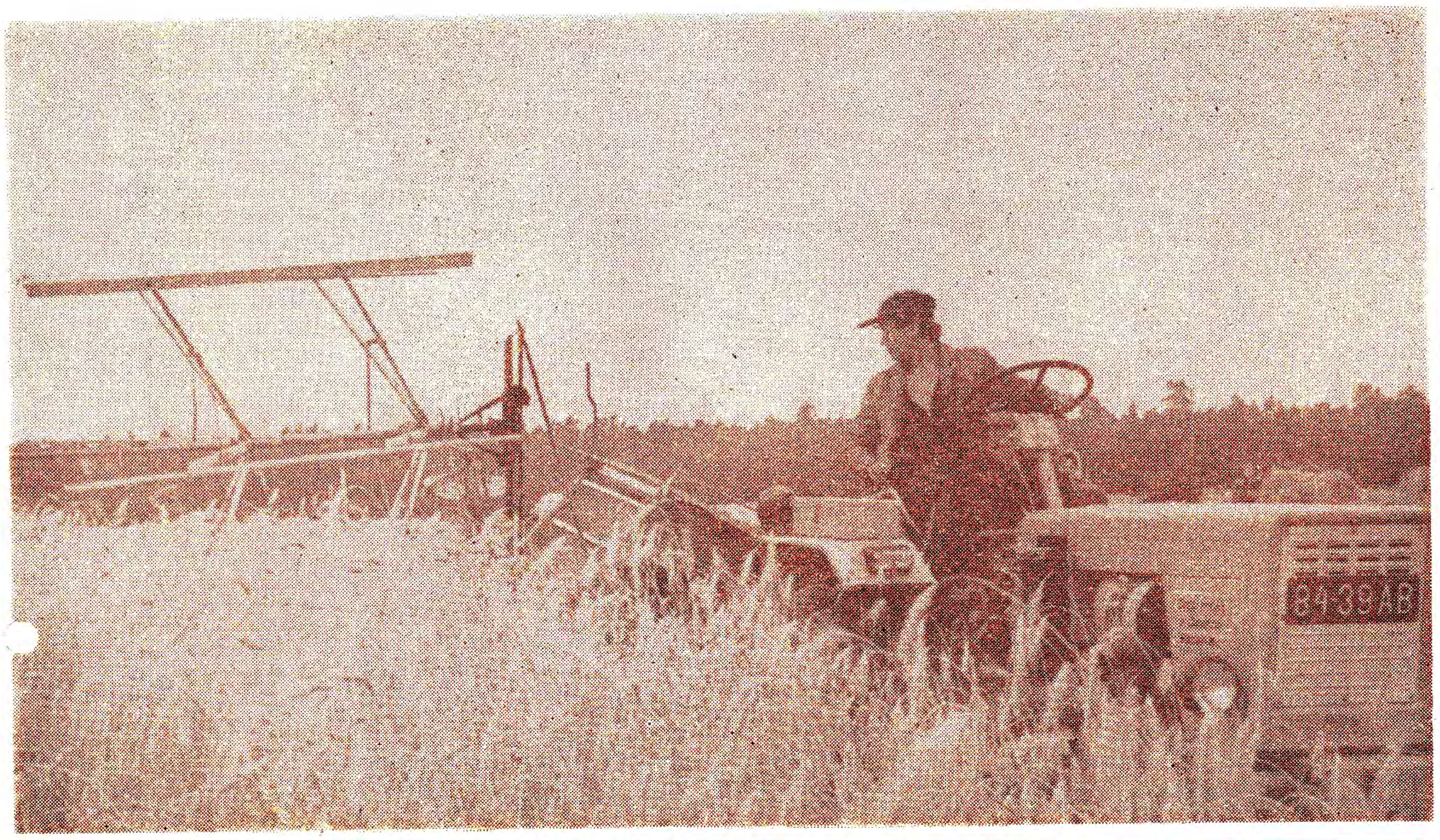

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 32 (1224) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 12 ЖНІЎНЯ 1979 г. ЦАНА 1 зл.

ІДЗЕ ЖНІВО

Учора, калі прыйшлі госці, каб адзначаць імяніны жонкі, мой старэнькі бацька раптам пачаў успамінаць сваё жніво, як з касой ішоў у поле, як урачыста, са спевам зажыналі яму першы загон, як акуратна вязалі снапы пярэвясламі і састаўлялі іх у ляшкі...

— І не было тады турбот з запаснымі часткамі, — дабавіў хтосьці з прысутных.

А я прыпомніў нядаўнюю бурлівую нараду дырэктараў і адказных працаўнікоў са спулдзельняў сельскагаспадарчых гурткоў.

У Беластоцкім ваяводстве прыдзецца скасіць, абмалаціць і забяспечыць нейкіх 220 тысяч гектараў збожжа. Палавіну з гэтага намераны сабраць уласнай тэхнікай рабочыя спулдзельняў сельскагаспадарчых гурткоў. Падрыхтавалі яны 860 снопавязалак, 316 „Бізонаў", ды іншую спадарожную тэхніку. Гэтай тэхнікі, якая мае выручаць селяніна ў цяжкай яго працы, з кожным годам на машынна-трактарных паслуговых базах усё больш. Цяпер яе агульная вартасць ацэньваецца на Беласточчыне ў **1 мільярд 800 мільёнаў злотых.** На працягу апошніх 4—5 гадоў прырост гэтай вартасці склаў 77%.

Намеснік старшыні праўлення Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў Багдан Вайтэцкі, які вядзе непасрэдны нагляд за ходам жніўнай акцыі, кажа мне, што падрыхтавалі яны яшчэ 31 брыгаду хуткай тэхнічнай дапамогі, што дзейнічае 13 радыётэлефонаў, пры дапамозе якіх можна хутка выклікаць механікаў, калі здарыцца аварыя, што трактарыстам і камбайнёрам давозяць яны на поле гарачы суп з мясам і мінеральную ваду...

Слухаю я ўсё гэта і не магу адчапіцца ад думкі: калі ўсё так дакладна падрыхтавана і прадумана, дык чаму сяляне так часта наракаюць на працу эскаэраўскіх механізатараў?

Устае дырэктар сямяціцкай спулдзельні і ўсім прысутным заяўляе:

— Я магу паабяцаць, што кожны трактар у нашай спулдзельні на працягу года будзе працаваць у полі нават і 1750 гадзін, але абяцайце нам, што мы атрымаем усе неабходныя запасныя часткі, каб тэхніка сапраўды працавала, бо што варты самы лепшы план выканання паслуг для насельніцтва, калі няма чым падмяніць сапсаваную пружынку? Хопіць, каб не справіцца з паслугай у аднаго гаспадара, і цэлы план ужо валіцца, як гліняны домік.

Гэта адвечная праблема нашай сельскагаспадарчай механізацыі. Яна аднолькавая на ўсіх машынна-трактарных паслуговых базах, і прысутныя на нарадзе дырэктары амаль сарака СКРаў, якія дзейнічаюць на Беласточчыне, адносяцца да выступлення свайго сябра з Сямяціч з яўнай салідарнасцю і падтрымкай. А Новік яшчэ дадае:

— Склалі мы заказ на 20 пружынак для снопавязалак, атрымалі **тры.** Каб зрабіць рамонт трактара, трэба ўжо на год раней прадбачыць і запланаваць, што ў ім сапсуецца. Вось старшыня Вайтэцкі, — гаварыў дырэктар Новік, — заяўляе нам тут, каб нашы механізатары не выязджалі ў поле без асноўных запасных частак, такіх, для прыкладу, як клінавыя пасы. Толькі адкуль іх узяць? Адкуль узяць апоны (шыны) для самаходаў і трактараў? Адзін наш „Жук" на фабрычных апонах пабіў усе рэкорды, бо ездзіў аж 100 тысяч кіламетраў. Хто аднак будзе плаціць за нас штраф, якім зусім слушна абкладаюць нас міліцыянеры за тэхнічную няспраўнасць сродкаў транспарту?

Сусед, што сядзеў за сталом недалёка мяне, даволі голасна шаптаў свайму сябру:

— Чаго ён так расплакаўся ўголас, гэты дырэктар? Нараканнямі дзірак не пазатыкаеш. Трэба варочаць мазгамі. У мяне, для прыкладу, усе трактарысты ведаюць, што аварыі ім проста

Працяг на стар.4

Новыя вершы

ЖНІВО

Пагнала пожняя шэпты шорсткі ліст
Наліў з галінкі здзіўлены зваліўся
Чабор узлескаў поўдзень падхмаліў
І каласы ў палях перапляліся

Жніво і жнівень. Жыта і жыццё
Мудрэюць людзі, і зямля мудрэе
Адсеецца з мякінаю асцё.
І луста хлеба далоню сагрэе

Алег Салтук

УРАЧЫСТАСЦЬ У ГМІНЕ

Гмінныя ўрачыстасці маюць, бадай, ім толькі ўласцівыя якасці. Яны звычайна праходзяць без вялікага шуму і бляску, але затое пранікнуты той непасрэднасцю і прасталінійнасцю, якая моцна ўзрушвае ўсіх іх удзельнікаў.

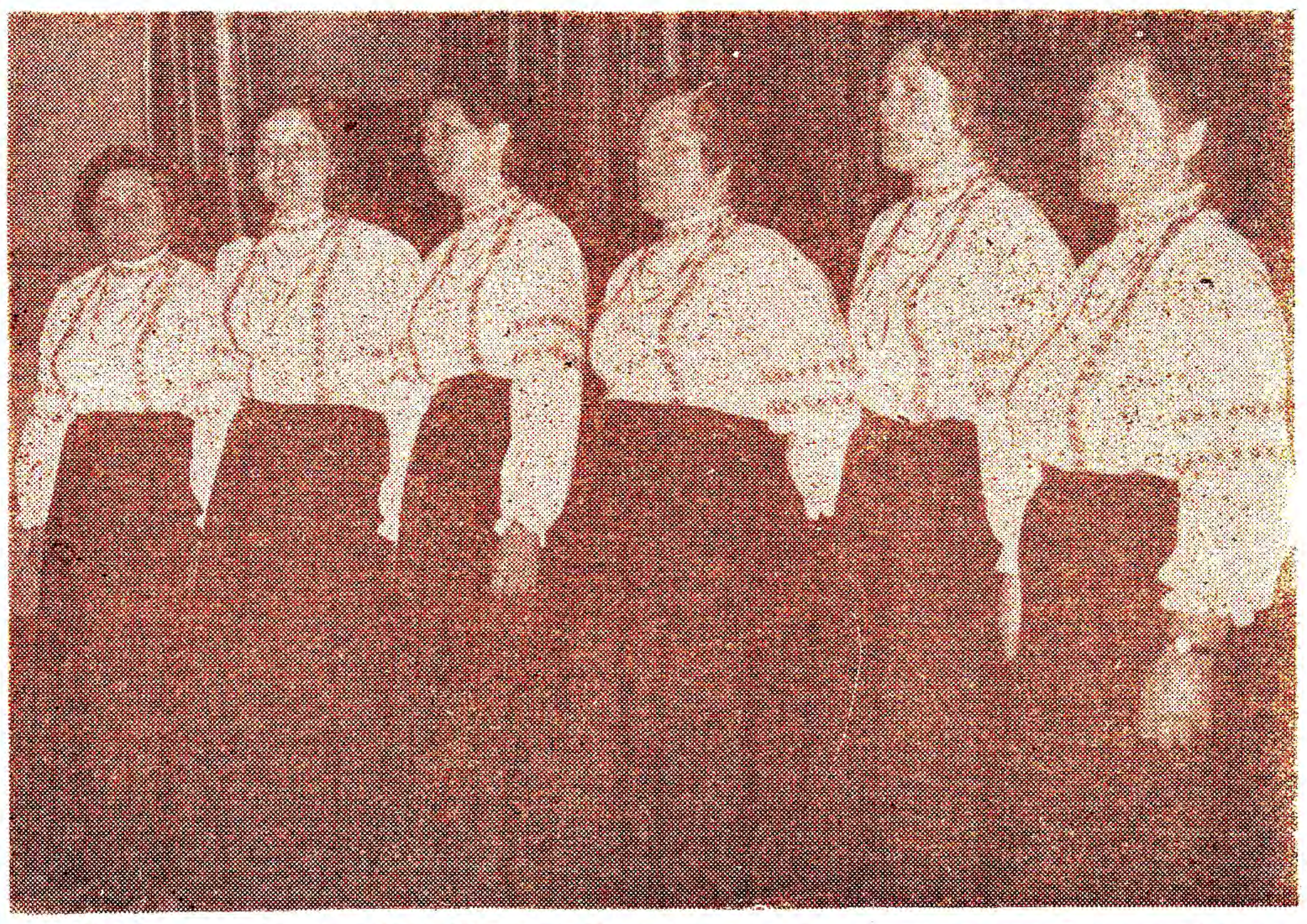
20 ліпеня 1979 года. Невялічкая ўтульная зала ў міхалоўскім Доме культуры. У глыбіні сцэны віднее Дзяржаўны герб і надпіс „35 год Народнай Польшчы". У зале на ўрачыстае пасяджэнне з нагоды гэтай знамянальнай гадавіны сабраліся не толькі радныя, але таксама кіраўнікі розных мясцовых прадпрыемстваў, грамадскія дзеячы, моладзь. У скромненькім прэзідыуме гаспадары гміны, прадстаўнікі розных арганізацый і ганаровыя госці.

Сярод асоб, якім уручаны ўзнагароды, знаходзіцца Вінцук Маркевіч. Калі ён ад імя ўзнагароджаных проста і коратка дзякуе, яго словы ўспрымаюцца прысутнымі з асаблівай увагай. Так як словы любімага і шанаванага настаўніка. Гэта ж ён выхаваў не менш трох пакаленняў: вучыў патаемна ў часе фашысцкай акупацыі, у нялёгкія пасляваенныя гады і амаль што да апошняга часу. Колькі іх: добрых гаспадароў, дбайных рабочых, удумлівых інжынераў, умелых лекараў, чулых настаўнікаў, а найважнейшае — добрасумленных людзей, выхаваў ён за чатыры дзесяцігоддзі сваёй працы! І на яго грудзях Кавалерскі Крыж Ордэна Адраджэння Польшчы найбольш яскрава сімвалізуе пашану да высакароднай дзейнасці.

У сваім дакладзе С. Гаеўскі — сакратар ГК ПАРП і старшыня ГРН — прыгадвае найважнейшыя падзеі з мінулага 35-годдзя і іх уплыў на пераўтварэнні жыцця ў Міхалоўскай гміне. Яны змянілі яе аблічча не толькі стужкамі добрых дарог, ладнымі будынкамі, добра працуючымі прадпрыемствамі, высокапрадукцыйнай сельскай гаспадаркай, але перш за ўсё павышэннем усяго ўзроўню жыцця і разбуджэннем грамадскай свядомасці. І пацвярджэннем гэтаму былі справаздачы. Прадстаўніца моладзі паведамляла пра грамадскія пачыны гурткоў ССМП у гонар вялікай гадавіны. У Бяндзюзе яны будавалі дарогу, у Саколі садзілі лес, у Навасадах абсадзілі дрэўцамі дарогу, у Шымках рамантавалі клуб, у Жэдні падрыхтавалі спартыўную пляцоўку — не пералічыш усяго. Прадстаўнік фабрыкі імя Сяржана паведаміў, што іхні рабочы калектыў ліквідаваў усе зімовыя недаборы яшчэ ў красавіку і здолеў даць дадатковую вытворчасць вартасцю звыш 4 мільёнаў злотых. Солтыс з Баршчэва расказаў, як грамадскім пачынам іх сяло будуе дарогу. І так, як палічыў прадстаўнік ГК ФАН, з гэтых зярнятак вырасла значная некалькімільённая каштоўнасць. Вершам — простым і шчырым — услaвіла вялікую гадавіну старэнькая і сівенькая Кацярына Янушка. Стоячы за трыбунай, яна заўважыла: „Вучылі мяне серп, матыка ды дрымучая Белавежа, таму не па-

(Працяг на стар. 3)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-79

Вакальны калектыў са Старога Корніна на цэнтральным аглядзе заняў другое месца ў катэгорыі фальклорнай песні.

Фота Я. Целушэцкага.

ШТО НОВАГА?

ВОІНСКІ АБАВЯЗАК

У чэрвені гэтага года наш Сейм прыняў новую пастанову аб усеагульным воінскім абавязку. Пастанова ўваходзіць у жыццё ад 1 верасня 1979 года. Таму клуб вайсковых публіцыстаў Саюза польскіх журналістаў папрасіў прадстаўніка Міністэрства абароны генерала дывізіі доктара Антона Ясінскага паясненняў: што новага прыносіць гэтая сеймавая пастанова аб усеагульным воінскім абавязку?

— Гэтая пастанова, — гаварыў генерал Ясінскі, — вынік пяцігадовай працы спецыялістаў. Справы воінскага абавязку разглядае яна ў шырокім маштабе грамадскага жыцця ў нашай краіне.

— Хто тады абавязаны цяпер служыць у войску?

— Кожны здаровы, поўнаспраўны грамадзянін, якому споўнілася ўжо 19 гадоў, а няма яшчэ 28 год. Для мужчын — гэта асноўны грамадзянскі абавязак, а для жанчын — добраахвотная служба. Пакуль што, — адразу дадае генерал, — Міністэрства абароны не бачыць патрэбы прызываць жанчын у армію, але новая пастанова **дазваляе жанчынам** на аснове добраахвотнасці **служыць у войску** і, магчыма, калісьці паявіцца ў нас жаночыя вайсковыя часці, такія як праслаўленыя ў час вайны „Плятэрўкі".

— Ці можна будзе атрымаць адтэрмінаванне або звальненне ад воінскага абавязку? Каму яно прыслугоўвае?

— Воінскі абавязак мае характар усеагульны, значыць адносіцца ён да кожнага грамадзяніна. Зыходзячы з гэтых прадпасылак, пастанова абмяжоўвае да крайняй неабходнасці ўсе магчымасці звальнення ад службы ў войску. Дагэтуль, як правіла, звальнялі ад гэтай службы адзіных карміцеляў сям'і, або рабочых, праца якіх мае важнае значэнне для прадпрыемства і нацыянальнай гаспадаркі. Цяпер **адзіныя карміцелі будуць у войску**, як усе іншыя юнакі, а іх сем'і атрымаюць ад дзяржавы пастаянную грашовую дапамогу на ўзроўні неабходнасці для жыцця. Напрыклад, 3 тысячы злотых для двухасабовай сям'і, калі, ведома, ні-

(Працяг на стар. 5)

КАЛЯНДАР

14.8.1909 пецярбургская „Ніва" пісала: Прыглядаючыся падзеям жыцця, пачынаем верыць у ракавы лёс не толькі асобных людзей, але цэлых дзяржаў і народаў. На вачах нашага пакалення нарадзіліся на свеце дзве вялікія дзяржавы: Злучаныя Штаты Амерыкі і Японія, і на нашых вачах адбываецца працэс разбурэння Іспаніі. Некалі вялікая заходняя манархія памірае. Палітыка рэлігійнага фанатызму адарвала ад яе багатыя правінцыі Фландрыі і перанесла цэнтр гандлю і прамысловасці на выспы тых мініяцюрных каралеўстваў, якія ўвайшлі ў склад цяперашняй Вялікабрытаніі. Гігант стаў карлікам, а тадышні карлік вырас у сусветнага гіганта.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

Wydawca: RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36871
B.Z.Graf. Zam. 1360. Nakład 6400 egz. S-2

Вялікай папулярнасцю карыстаецца на Гродзеншчыне народны песенны калектыў „Монічы".

Фота Яўгена Казюлі.

„Адным вочкам плакала, другім дзівілася..."

„Праходзяць эпохі, мяняюцца пакаленні, чалавечыя фармацыі, але вечным застаецца на зямлі каханне, бо без кахання грамадства перастала б існаваць", — такім сцвярджэннем заканчвае ўступнае слова збіральнік і даследчык беларускага фальклору І. К. Цішчанка да падрыхтаванага ім жа тома **„Песні пра каханне"**, што ў шматтомным цыкле Беларускай народнай творчасці выдаў Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук Беларускай ССР *). І ўспрыймаючы гэтыя творы „як велічны гімн самаму прыгожаму і высокаму чалавечаму пачуццю, якое ачышчае душы людзей, робіць іх узвышанымі і натхнёнымі", з асаблівай старанлівасцю выбраў з аграмаднага багацця народнай песні беларусаў найбольш каштоўныя па свайму зместу і мастацкіх вартасцях каля 500 тэкстаў, сістэматызаваў іх і абяспечыў іх адпаведным навуковым апаратам. Знаўца беларускага народнага меласу С. Г. Ніхсневіч дала сучасную музычную апрацоўку 230 мелодыям да гэтых песень і ва ўступным артыкуле „Аб напевах беларускай народнай песні пра каханне" не толькі правяла музыказнаўчы аналіз іх, але і спрабавала глянуць, як на працягу апошніх ста год беларускія песні пра каханне выконваліся вядомымі салістамі і хорамі, а таксама апрацоўваліся і скарыстоўваліся беларускімі, рускімі, польскімі, літоўскімі і ўкраінскімі кампазітарамі ў іх творчасці. Музыказнаўца прыпомніла, што вядомы польскі кампазітар Людамір Рагоўскі падрыхтаваў да выдання „Беларускі спеўнік з нотамі для народных і школьных хораў", што выйшаў у 1911 годзе і ў гэтае выданне трапіла апрацаваная літоўскім кампазітарам С. Шымкусам беларуская песня пра каханне „За гарамі, за лясамі", між іншым, пашыраная і сярод беларусаў на Беласточчыне. А калі ўжо ідзе гаворка пра Л. Рагоўскага, то нельга не ўспомніць, што іменна ён апрацаваў шэраг беларускіх народных песень, напісаў мелодыю да вядомага верша Янкі Купалы „А хто там ідзе?", стварыў спецыяльную „Беларускую сюіту для сімфанічнага аркестра", дружыў з заснавальнікам беларускага тэатра Ігнатам Буйніцкім і пісаў музыку да спектакляў гэтага калектыву. Праўда, я крыху адышоў ад тэмы, але, бадай, без шкоды для яе. Вядома, што сувязі і ўзаемаўздзеянні культур народаў Усходняй Еўропы надзвычай багатыя і апладатвараючыя. Асабліва ў народнай творчасці, у такой заўсёды актуальнай яе постаці, як песні пра каханне. На жаль, гэты аблог, як і многія іншыя абшары кампаратывістыкі (г.зн. навукі пра супрацоўніцтва і ўзаемныя ўплывы) усё яшчэ чакае сваіх аратых. Але цешыць тое, што беларускія савецкія фалькларысты, збіраючы ад людзей і дабываючы з архіваў беларускія народныя песні, публікуюць іх у манументальных выданнях. Такім чынам паўстае аграмадны, фундаментальны матэрыял, даступны для шырокага кола даследчыкаў на ўсім свеце.

Кожны з беларусаў Беласточчыны, якому трапіць у рукі гэты салідны том „Песень пра каханне", з прыемнасцю ўспрыйме тое, што яго складальнік І. К. Цішчанка не абмінуў і нашага рэгіёну. У гэтым выданні змешчана каля 20 беларускіх народных песень з розных мясцовасцей Сакольшчыны, Гайнаўшчыны, ваколіц Гарадка, пераважна ў запісах М. Федароўскага і Р. Шырмы, крыху таксама з запісаў студэнтаў беларускай філалогіі былой Беластоцкай настаўніцкай студыі. Апрача гэтага ў томе пры песнях з абшару Савецкай Беларусі знаходзім указанні на іх варыянты, што запісаны на Беласточчыне. І ўсё ж нельга сказаць, што том у дастатковай ступені адлюстраваў тое багацце беларускіх народных песень пра каханне, якія пашыраны ў нашым рэгіёне, жывуць у памяці старэйшых людзей або і ахвотна спяваюцца яшчэ і цяпер па вёсках і мястэчках. Але гэта зусім не закід складальніку тома, бо ніхто не ў сілах абняць неабдымнае і вычарпаць невычэрпнае. Асабліва калі гэта адносіцца да беларускай народнай песні, паўставанню і жыццю якой спрыяла і чароўная прыгажосць нашай роднай зямелькі. „Буйная квецень садоў і стракаты дыван лугавых кветак, зялёны пошум сасновага бору і глухі бег жытнёвых хваль, тонкая ніточка напеву самотнага жаўрука ў небе і срэбразвонная трэль салаўя ў росных кустах ажыны, барвовыя сполахі неба пасля заходу і выбеленая касмічным холадам поўня з вясёлым карагодам зорак, зіма і лета, восень і вясна — усё непасрэдна, самым актыўным чынам уплывала на ўсю вобразна-мастацкую фактуру песні, на стварэнне яе слоў і музыкі" — гэта толькі адна-адзюсенькая нотка з таго любоўнага гімна, які склаў аб беларускай народнай песні пра каханне яе даследчык І. К. Цішчанка ў форме ўступу да гэтага тома. Захапляючы!

Мікалай Гайдук

*) Песні пра каханне. Складанне, сістэматызацыя тэкстаў, уступны артыкул і каментарыі І. К. Цішчанкі. Музычная частка і ўступны артыкул да яе С. Г. Нісневіч. Рэдактары тома А. С. Фядосік, Г. І. Цітовіч. Акадэмія навук БССР, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору, Мінск 1978.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

...І затопіць усё вада ● Вараняны ● Рэжысёр з трактарнага ● Экзамен ● Дзядзька Максім аб турыстах ● Працяг дыскусіі аб моладзі ● Майстар са Стрыкоў ● Весткі з Беластока, Дубін, Орлі, Чаромхі, Васількова, Кляшчэляў, Нарвы, Вілюкоў, Вітава, Нараўкі, Дубіч Царкоўных, Бельска, Кнаразоў, Крываціч, Відава ● Як адчувае сябе жонка Кастуся ● Песня „Stop"

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 12 VIII — 8.55 Pr. dnia. 9.00 Kino Teleranka. 9.25 Antena. 9.50 Ekran Wspomnień. 10.55 Na bezdrożach Amazonii. 11.15 Dziennik. 11.30 Rolnicze rozmowy. 12.05 Koncert wakacyjny. 12.55 Klub sześciu kontynentów. 13.40 Koncert życzeń. 14.20 Los. dużego lot. 14.45 Gram dla... — teletur. 15.45 Płynie Wisła — pr. rozrywk. 16.35 Teatr Tel. Hermann Sahr — Koncert. 18.00 Mistrz. świata w pięcioboju nowoczesnym. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Jan Krzysztof — odc. 6. 21.15 Letni koncert Studia Gama. 21.50 Sport. 22.05 Suita Carmen — Rodiona Szczedrina.

Poniedziałek 13 VIII — 9.00 Teleferie. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Nie strasz Romeo, czyli spotkanie z gitarą. 16.50 10 minut — teletur. 17.00 Studio Gama przedstawia. 17.25 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.55 Ekran Wspomnień. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr Tel. Henry Fielding — Cnota uciśniona czyli przygody Józefa Andrewsa. 22.00 Dziennik. 22.15 Litwa.

Wtorek 14 VIII — 9.00 Kino Teleferii. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Klub seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Bractwo żelaznej szekli. 16.50 Sonda. 17.15 Gilbert Becaud dzisiaj — pr. rozr. 18.00 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Viki syn Vikingów. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Wezwij mnie w świetlistą dal — radz. film fab. 21.50 Camerata. 22.15 Dziennik. 22.30 Z dziejów kabaretu krakowskiego.

Środa 15 VIII — 9.00 Teleferie. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Los. Małego Lot. 16.45 10 minut — teletur. 17.00 Dom i my. 17.15 Wojsk. pr. hist. 17.40 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.10 Sport. 18.30 W świecie przyrody. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Dwie lub trzy rzeczy, które o niej wiem — fr. film fab. 21.45 Lidzbarskie biesiady humoru i satyry. 22.00 Dziennik. 22.25 Sport.

Czwartek 16 VIII — 9.00 Teleferie. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Nie strasz Romeo, czyli spotkanie z gitarą — odc. IV. 16.55 Klinika zdrowego człowieka. 17.20 Skarbiec. 17.45 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.15 Rep. wojsk. 18.40 Życiorysy. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Pętla na szyi — odc. 3 pt. „Sekret" — fr. film krym. 21.15 Pegaz. 22.00 Dziennik. 22.15 Mistrz. Europy Juniorów w lekkiej atlet.

Piątek 17 VIII — 9.00 Kino Teleferii. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Marian — rep. film. 17.00 Magazyn motor. 17.30 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.55 Akcja V — odc. III pt. 600 wron nad Peenemunde. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 W Starym Kinie. 21.00 Sport. 21.50 Życiorysy. 22.10 Dziennik. 22.35 Spotkanie z Luigi Alva — pr. muz.

Sobota 18 VIII — 9.00 Teleferie Najmłodszych. 14.00 Pr. dnia. 14.05 Radzimy rolnikom. 14.15 Radar. 14.30 Obiektyw. 14.50 Dziennik. 15.00 Studio — 8.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 10 VIII — 8.35 Film fab. ser. 14.40 Film fab. ser. 18.50 Film fab. ser. 20.35 Koncert.

Sobota 11 VIII — 8.35 Film fab. ser. 15.00 W świecie zwierząt. 16.00 P. nożna. Dynamo (Moskwa — Dynamo (Tbilisi). 17.50 Cyrk. 18.35 Spektakl. 20.35 Koncert.

Niedziela 12 VIII — 12.30 Spektakl. 15.00 Klub film. 17.00 Panorama międzynar. 17.45 F[illegible] anim. 18.30 P. nożna. Spartak — Torpedo. [illegible] Koncert. 21.25 Sport.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05—12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Bitwa o Midway — USA 14—15. Utracona cześć Katarzyny Blum — RFN 16—17. Pogrzeb świerszcza — pol. 18—19.

Bielsk Podl. Sto koni do stu brzegów — pol. 15—16. Nie wychylać się — jug. 17—18. Mistrz kierownicy ucieka — USA 19.

Czeremcha Pod prąd — węg. 18—19.

Czyże Adela jeszcze nie jadła kolacji — czes. Chłopiec z burzy — austral. 15—19.

Gródek Biały Mazur — pol. 18—19.

Hajnówka Pod strachem — fr. 13—15. Tino Rinelt porwany — NRD 16—17. New York, New York — USA 18—19.

Michałowo Narodziny gwiazdy — USA 14—15. Przez góry skaliste — USA 16—17. Wspomnij mnie — radz. 18—19.

Mielnik Dziewięć miesięcy — węg. 15. Pokój z widokiem na morze — pol. 18—19.

Milejczyce Każdy ma swoje piekło — fr. Dziki niedźwiedź Gawryło — radz. 15—19.

Narew Colargol zdobywcą kosmosu — pol. Węgrzy — węg. 15—19.

Narewka Cienie gorącego lata — czes. Narodziny gwiazdy — USA 15—19.

Nurzec Podróż za jeden uśmiech — pol. 14—15. Kryjówka — NRD 16—17. Ostatni z Fleksnerów — norw. 18—19.

Orla Jak się budzi królewny — czes. Nie wychylać się — jug. 15—19.

Rajsk 56 godzin na wagarach — czes. Ring — węg. 15—19.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: У часе рэгулявання ўласнасці сельскіх гаспадарак муж і жонка былі прызнаны супольнымі ўласнікамі гаспадаркі — каля 1 га зямлі. Пасля гэтага яны ўзялі развод, і муж выехаў у горад, у якім і перад гэтым працаваў на фабрыцы. Жонка асталася з дзіцём на гаспадарцы. Былы муж патрабуе ад былой жонкі сплат сваёй часці, пагражаючы, што калі не атрымае дабравольна сплат, то па дазволу суда гаспадарку прадасць. Жонка тлумачыцца, што не мае сродкаў на сплаты. Ці ёсць такое права, каб ён мог пазбавіць былую жонку гаспадаркі, з якой яна ўтрымоўваецца?

АДКАЗ: Гаспадарка, якая з'яўляецца супольнай уласнасцю некалькіх асоб, можа быць прададзена толькі па згодзе іх усіх. У нашым прыкладзе былы муж не можа прадаць гаспарку без згоды былой жонкі. Закон прадбачыць, што супольныя ўласнікі, удзелы якіх не менш чым палавіна, могуць патрабаваць перад судом дазволу на продаж супольнай маёмасці без згоды астатніх супольных уласнікаў. Суд бярэ пад увагу карысць усіх супольных уласнікаў, а таксама мэту тых, што хочуць прадаць маёмасць. Паколькі былая жонка працуе на гаспадарцы і ўтрымоўваецца з яе даходаў — ужо гэта стаіць на перашкодзе, каб дазволіць былому мужу на продаж гаспадаркі. Няпэўнай з'яўляецца таксама мэта продажу. Каб атрымаць сплаты, няма неабходнасці ў тым, каб прадаваць гаспадарку. Былы муж можа дамагацца падзелу супольнай маёмасці. У гэтым выпадку суд прызнаў бы гаспадарку былой жонцы, а мужу прысудзіў бы сплаты і напэўна разлажыў бы іх на раты на доўгі тэрмін.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, сорамна мне пісаць да цябе, але спакою не дае мне тое, што я пачуў нядаўна пра сваю жонку. Ажаніўся я пяць гадоў назад, маем двое дзяцей і жывем у Любліне, бо я адсюль і мае бацькі таксама. Жонка мая з Беласточчыны. Пазнаёміўся з жонкай у цягніку. Яна даволі прыгожая і мне спадабалася з першага погляду. Дамовіліся спаткацца ў Беластоку, дзе яна працавала, а неўзабаве паехалі да яе бацькоў на вёску і наладзілі вяселле. Ну, і пасля забраў я Ірэну ў Люблін. Мая мама памагае выхоўваць дзяцей і ўвогуле ўсё ішло добра. Але вось у гэтым годзе мы вырашылі водпуск правесці ў бацькоў жонкі. Там і рэчка і лес... І было вельмі прыемна. Але пад канец водпуску я разгаварыўся з адной жанчынай, і яна мне многа чаго дрэннага сказала аб маёй жонцы (калі яна была паненкай). Мне, праўда, жонка і сама казала, яшчэ перад шлюбам, што хадзіла з хлопцамі, а ў аднаго моцна закахалася, даверыла яму, а ён яе пакінуў. Тады я за гэта жалю да яе не меў, але гэта жанчына яшчэ сказала, што і з жанатым нейкім жыла. Я так набраў усяго гэтага ў галаву, што проста жыць не магу. Дакараю жонцы, а яна злуецца, даходзіць і да сварак. Мая мама вельмі занепакоена, што стала з намі пасля гэтага водпуску. Я маме нічога не кажу, але бяда ў хаце. Сэрцайка, разводу я з жонкай не думаю браць, у мяне ж дзеці, ды і жонку я кахаю. Але чаму не сказала мне аб усім?

Міхась
з Любліна

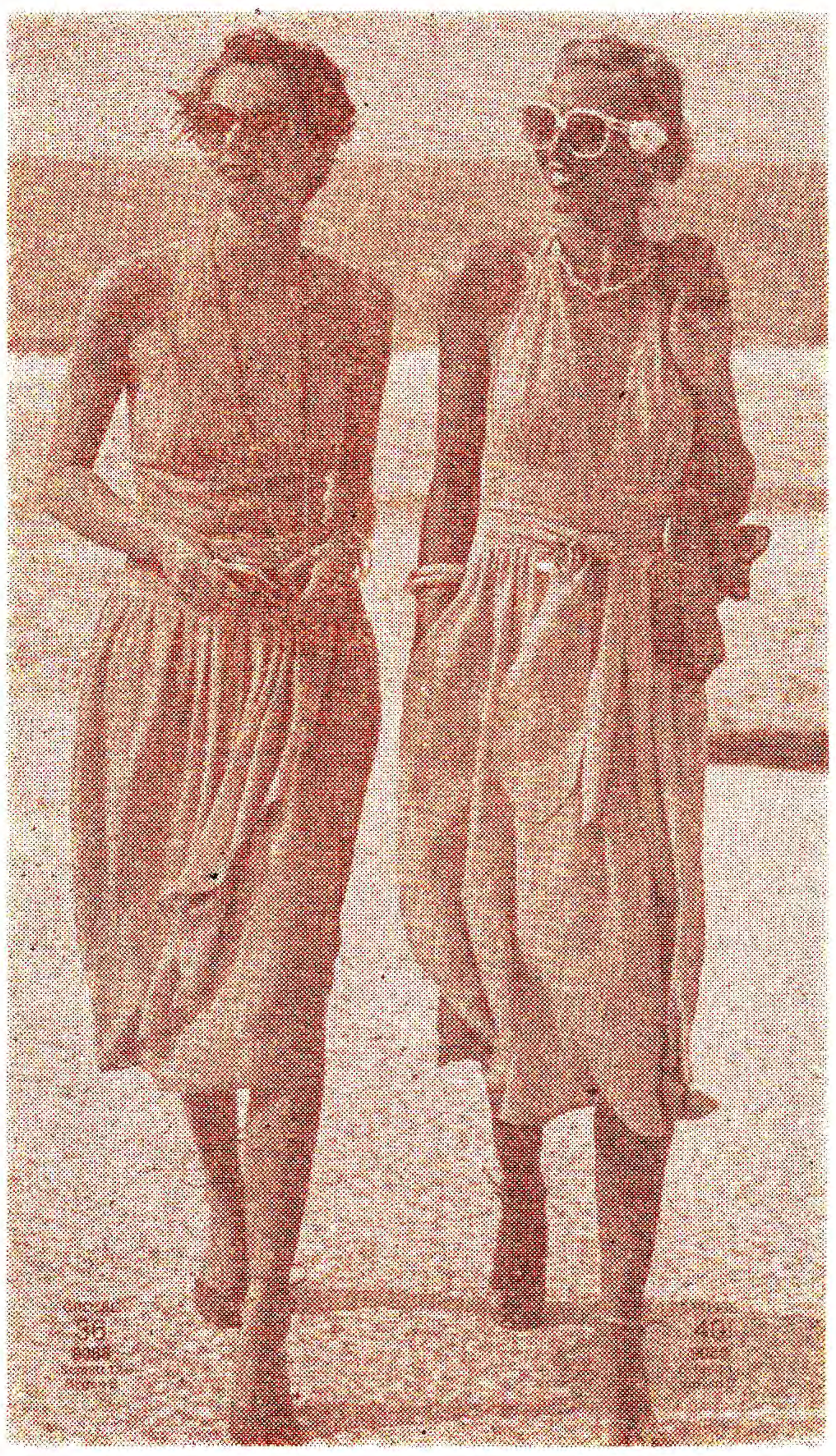
Міхась! Не шукай ты дзіркі ў цэлым! Сорам, ты ж мужчына і нейкімі там бабскімі плёткамі пераняўся. Такой бабе, калі зачэпіць, трэба па-мужчынску даць адказ, каб запамятала і ў чужыя справы нос не саджала. Твая ж жонка тады яшчэ не ведала цябе. У маладосці кожны хлопец, з якім дзяўчына ходзіць, здаецца ёй будучым мужам. Важна, якая яна цяпер. А, здаецца, ты не наракаеш. Твае дакоры сапсавалі ўжо атмасферу ў вашай сям'і, а доўгая беспадстаўная зайздрасць можа цалкам знішчыць каханне і давесці сям'ю да распаду.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

Як цябе бачаць, так цябе пішуць

ВЯЛІКІЯ ДЭКАЛЬТЭ

На лета — вельмі модныя сукенкі з вялікімі дэкальтэ. Носяць іх найчасцей маладыя жанчыны, якія могуць сабе дазволіць на тое, каб хадзіць без бюстгальтара. Могуць яны напамінаць нават фасон звычайнай камбінашкі, могуць быць таксама расшыраныя ўнізе.

На нашых здымках вы бачыце дзве сукенкі, з якіх адна — на тонанькіх шлеечках, а другая мае ззаду зусім голыя плечы, а перад сукенкі трымаецца на „хамуце".

Сукенкі пашыты з лёгкага, мяккага матэрыялу, у таліі сцягнуты шырокімі паясамі з гэтага ж матэрыялу.

Звярніце ўвагу на модныя аздобы. Гэта будуць кароткія ці доўгія недарагія пацеркі, такія ж бранзалеткі. Фіглярна выглядаюць і кветкі, прычэпленыя да акуляраў, або нават усаджаныя ў заматаны вакол таліі пояс.

Туфлі — лёгкія, хаця на высокім абцасе. Тоненькія паясочкі заматаны вакол косткі.

Пішучы пра сённяшнюю моду, хочацца падкрэсліць, што тыпуе яна сукенкі даволі скромныя. Усё хараство ўбору жанчыны — у старанна падабраным матэрыяле і аздобах, падыходзячых да вопраткі.

Сяброўка

Этнаграфічнае акенца

Рэштка ветрака-„галендра" ў вёсцы Юхновец Дольны.

Фота М. Гайдука.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Сніцца мне, што мы з мужам зайшлі ў бальніцу. Стаім, углядаемся. Тут я аглянулася назад, а мой муж абнімае, прыціскае нейкую дзяўчыну. Гляджу, гэта дачка нашых знаёмых. Яна цяжарная і прыйшла ў бальніцу радзіць. Яна плача, кажа, што вельмі баіцца. А я ёй кажу: я таксама радзіла дзяцей, але не плакала. Я паглядзела на яе: такая прыгожая, маладая і жаль мяне агарнуў, і я таксама расплакалася. Плачам абедзве. Так і прачнулася.

Марыся

Марыся! Сон твой нядрэнны. Побыт у бальніцы заўсёды абазначае спакой і здароўе. Значыць, будзе гэта датычыць цябе і твайго мужа, а таксама і дачкі тваіх знаёмых. Для дачкі тваіх знаёмых абазначае гэты сон поспех у каханні, паколькі была яна цяжарная і прыйшла радзіць (тое, што абнімаў яе твой муж, не значыць, што гэты поспех рэалізуе з ім, так што няма патрэбы хвалявацца). Ды і тое, што вы ўдваіх расплакаліся, сведчыць аб тым, што будзе нейкая для вас радасць. Сон твой з жыцця, не нейкі там фантастычны.

Астрон

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Доктар Родэ сядзеў у сваім кабінеце і піў каву, якую час ад часу атрымліваў дзякуючы прыхільнасці доктара Брусава. Праз адчыненае акно ў пакой уліваўся прыемны пах адзінай на гэтай вуліцы ліпы, уцалелай ад ваеннага пажару. Вечар выдаўся цёплы, што рэдка здараецца ў Кенігсбергу.

Родэ праз Чырвоны Крыж пачаў пошукі свайго сына, які жыў спачатку ў Кёльне, а потым у Гамбургу. У апошні час ён усё часцей думаў аб вяртанні ў рэйх, але пакуль адчуваў, што ён тут патрэбны. Думка аб схаваных творах мастацтва не давала яму спакою. Ён пераконваў сябе, што яго лёс непарыўна звязан з лёсам Янтарнага пакоя. Адчуваў сябе яго ахоўнікам. Ён апасаўся не столькі рускіх, колькі оберштурмбанфюрэра СС Рынгеля. Яму даўно не давала спакою думка, на якую яго навяла жонка, паказаць рускім месцы, дзе схаваны каштоўныя творы мастацтва, каб вярнуць ім тое, што з'яўляецца іх уласнасцю, а потым з чыстым сумленнем выехаць у рэйх і жыць разам з сынам.

Але доктар Родэ баяўся Георга Рынгеля і ведаў, што за ім сочаць. Усюды ён бачыў шпікаў оберштурмбанфюрэра, якія не выпускалі яго з поля зроку. Тая ж Гертруда Брант, музейная прыбіральшчыца, а фактычна чалавек Рынгеля, які праз яе прысылаў яму свае ўказанні. Гэта яна, нікім не заўважаная, корпалася ў паперах доктара і рускіх вучоных. Аднойчы ён застаў яе за гэтым заняткам.

Жонка паставіла кубак з мейсенаўскага фарфару і якраз пачала гаварыць аб тым, што варта было б звярнуцца да англійскіх улад у Гамбургу з просьбай паведаміць ім адрас сына, калі ў пярэдняй пачуўся званок:

— Хто б гэта мог быць? — здзівілася пані Родэ. — Ужо дзевяць. А можа?.. А можа, гэта Герхард? — амаль ускрыкнула яна.

Яна ўсё яшчэ спадзявалася, што калі-небудзь зноў убачыць сына. На парозе стаяў, аднак, оберштурмбанфюрэр Георг Рынгель у сваёй шафёрскай скуранцы. Ён тут жа прайшоў у пакой, не зважаючы на позні час.

— Пан Рынгель, я столькі разоў прасіў вас не прыходзіць сюды і абмежаваць да мінімуму нашы сустрэчы, — доктар Родэ яўна нерваваўся. Яго ўсё больш прыгнятала гэта знаёмства, якое навязала яму кампанія Кох-Гросер-Віль. — Я... Я не жадаю пэцкаць свае рукі вашымі бруднымі справамі! — закрычаў ён.

— Давайце прысядзем, — спакойна адазваўся Рынгель, не разгубіўшыся ад такога прыёму. — У мяне да вас асабістая просьба, — дадаў ён, зірнуўшы на жонку вучонага. А калі тая выйшла, з'ездліва ўсміхнуўся: — О, кава. Бачу, што некаторым немцам нядрэнна жывецца пры савецкай акупацыі. Хацеў бы я ведаць, чым вы расплачваецеся за гэту раскошу?! — закрычаў ён, сам спалохаўшыся свайго голасу. — Бачу, што яны пераманілі ўжо вас. А, можа, вы ўжо здрадзілі нам і Германіі? — спытаў ён з яхіднасцю. — Можа, прадалі нас за гэту каву...

— Пан Рынгель, навошта гэты тон і гэтыя намёкі. Да таго ж, вы — гэта не Германія.

— Я столькі разоў гаварыў вам, што Георга Рынгеля няма, не існуе, — хутка абарваў яго госць. — Для вас і ўсіх астатніх я — Франц Белоф, шафёр магістрата, які працуе цяпер на расчыстцы горада. Зарубіце сабе гэта на носе! Пан Родэ, калі вы не будзеце выконваць абавязкаў, дoручаных вам гаўляйтэрам Эрыхам Кохам і мною, то гэта дрэнна скончыцца. Для вас, вядома. Нашы палявыя суды разглядаюць такія справы без прамаруджання.

Рынгель-Белоф правёў пальцам па шыі, каб спалохаць вучонага, і толькі тады пачаў прыдуманую загадзя казачку:

— Я павінен паведаміць вам, як канспіратыўнаму ўпаўнаважанаму ўрада рэйха па справах помнікаў культуры і мастацтва на тэрыторыі Усходняй Прусіі, што пад бліндажом, у якім захоўваецца ваш любімы Янтарны пакой, знаходзіцца склад з узрыўчаткай. Ён падключан да акумулятараў, якія дзейнічаюць бездакорна. Дастаткова націснуць кнопку, і ўсё паляціць у паветра.

— Вы гэтага не зробіце! — спалохаўся Родэ. — Гэта было б злачынствам супраць чалавецтва. Рускія за гэта знімуць з вас галаву. Яны здагадваюцца, што пакой і іншыя творы мастацтва дзесьці тут. Таму і прыехала сюды з Масквы спецыяльная камісія мастацтвазнаўцаў.

— Зраблю, будзьце ўпэўнены, — зарагатаў Рынгель. — Пляваць мне на ваша мастацтва. А што датычыць рускіх, то запэўніваю вас, што калі я пападу да іх у лапы, у іх і без таго будзе дастаткова падстаў, каб павесіць мяне. А цяпер бліжэй да справы. Мы даведаліся, што бальшавікі збіраюцца расчышчаць вуліцу Штайндам. У падзямеллях, пад руінамі, непадалёк ад царквы Штайндамер, вядомай вам таксама як Польнішэ Кірхе, засталіся забытыя ў спешцы скрыні з творамі рускага мастацтва, якія не павінны трапіць у рукі камісіі, аб якой вы ўпаміналі. Яны могуць аб многім здагадвацца, але не павінны мець ніякіх доказаў. Інакш гэта скончыцца дрэнна для ўсіх нас. Трэба дакладна высветліць, калі яны маюць намер пачаць работы. Мы павінны іх апярэдзіць і выкрасці гэтыя скрыні ў іх з-пад носа. Вы атрымаеце гэтыя звесткі і дадзіце мне знаць як мага хутчэй праз Гертруду Брант.

(Працяг будзе)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

УЗНАГАРОДЖАНЫЯ

З нагоды Свята Адраджэння былі ўзнагароджаны наступныя жыхары Дубіцкай гміны: Кавалерскімі Крыжамі Ордэна Адраджэння Польшчы — Павел Сурэль з Ягаднікаў, Уладзімір Пень і Сцяпан Зубэр, абодва з Тафілаўцаў, Пётр Чыквін з Чэхаў Арлянскіх і Ян Дзянісюк (работнік гміннага ўпраўлення); Залаты Крыж Заслугі — Васіль Ляшкевіч (сакратар гміннага ўпраўлення); Бронзавыя Крыжы Заслугі — Мікалай Федарук з Вітава і Рыгор Рута з Грабаўца; залаты значок „Заслужаны для Беласточчыны" — Ніна Нікіцюк з Ялёнкі; значкі „Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі" — Кірыл Баравік з Вітава, Рыгор Корч з Тафілаўцаў і Пётр Казачук са Старыны; значкі „Заслужаны дзеяч ФАН" — Рыгор Трафімюк з Грабаўца, Аляксандра Сегень са Старога Корніна, Барбара Сільвановіч (работніца дубіцкага філіяла ГС) і Ян Гурын з Істока.

У кнігу заслужаных для Беласточчыны былі ўпісаны: вёска Ягаднікі і прозвішча Мікалая Чыквіна, начальніка Дубіцкай гміны.

Дыпломы за найактыўнейшы ўдзел у рэалізацыі грамадскіх пачынаў у гміне атрымалі: Сцяпан Філіповіч і Уладзімір Дзік — абодва з Пасечнікаў Малых, Мікалай Федарук з Вітава, Уладзімір Хіліманюк з Тафілаўцаў і Гмінная зборная школа ў Дубічах Царкоўных, а таксама дваццаць жыхароў вёскі Ягаднікі, якія грамадскай працай пабудавалі сабе святліцу.

(яц)

БОЛЬШ ЗЕЛЕНІ ГОРАДУ!

У канцы чэрвеня ў Гайнаўцы адбылася супольная сесія гарадской і гміннай нарадовых радаў, якая абмяркоўвала справу вырошчвання агародніны на тэрыторыі горада і гміны, а таксама пастаўку тых прадуктаў гораду. Сесія ўстанавіла, што, хоць жыхары горада цяпер больш ядуць гародніны і фруктаў, то аднак усё яшчэ мала гэтага маюць. І цэны на гэтыя прадукты ў Гайнаўцы вышэйшыя, чым у Беластоку.

Сесія прыняла праграму вырошчвання агародніны да 1985 года. Паводле гэтай праграмы больш будзе вырошчвацца агародніны ў прыгарадных вёсках, як Ліпіны, Навасады, Наваkорнін і Махнатае. Сельскагаспадарчая прадукцыйная спулдзельня ў Бельшчыне будзе вырошчваць раннюю агародніну пад фальгой і шклом. Прызначыць пад шкло 5 тысяч кв. метраў, пад фальгу 3 тысяч кв. метраў. Плануецца таксама, каб гаспадары павялічылі паверхню агародніны пад фальгой да 5 тысяч квадратных метраў.

Праграма наказвае звярнуць вялікую ўвагу на сады, якія на Гайнаўшчыне былі занядбаныя. Людзі пасадзяць чатыры новыя сады на абшары 13 га і заложаць плантацыю чорнай парэчкі на 2 га зямлі. Каб людзі ўласнымі сіламі і ўласнымі рукамі маглі вырошчваць больш гародніны, павялічыцца паверхня „дзялковых агародчыкаў" з 8 га да 16 га. Каб тыя агародчыкі былі выкарыстаны больш рацыянальна, распаўсюдзіцца прыклад пасялковага камітэта № 4 і ўвядзецца спаборніцтва сярод уласнікаў агародчыкаў.

Э. Вайсковіч

КОЛЬКІ МАЛАКА

Як паінфармаваў нас зборшчык малака ў Дубічах Царкоўных, Рыгор Яканюк (працуе ён у злеўні чатыры гады), малако прывозяць сюды сяляне з вёсак: Дубічы Царкоўныя, Чэхі Арлянскія, Істок (адсюль возяць яго найбольш) і Рутка. Разам 2500 літраў у суткі (у малацэ ёсць у сярэднім 3,5—3,7% тлушчу).

Найбольш малака дастаўляюць наступныя земляробы: Рыгор Герцун, сын Васіля з Істока (70 літраў), Пётр Несцярук, сын Яна з Чэхаў Арлянскіх (30—32 літры) і Васіль Андрасюк, сын Фёдара з Дубічаў Царкоўных (28—30 літраў).

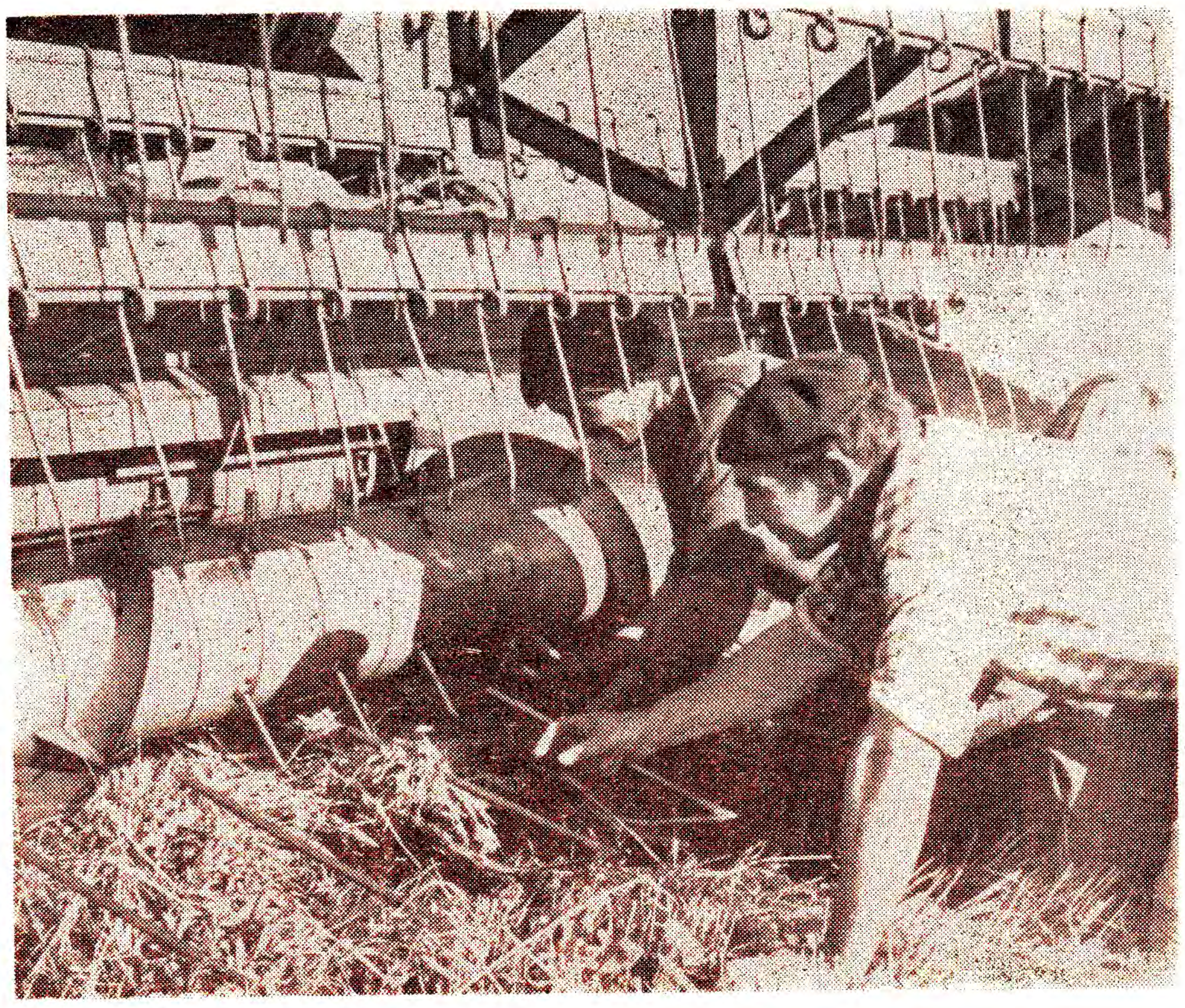
(яц)

ці ведаеце, што...

...малочная спулдзельня ў Бельску выпускае 20% малочных прадуктаў для Беластоцкага ваяводства. У мінулым годзе выпрадукавала больш 3000 тон масла. Штодзень бельскае малачарскае прадпрыемства перапрацоўвае 360 тысяч літраў малака. Працуе тут 270 чалавек.

(Працяг са стар. 1)

ІДЗЕ ЖНІВО

нельга чакаць, яе трэба папярэдзіць. Вядома ж, што найчасцей псуецца і чаго няма ў продажы. Тады выязджаю ў поле, устаўляю сапсаваную частку, добрую хаваю і выклікаю тэхнічную дапамогу. Яны праводзяць рамонт, а ў мяне ў запасе ўжо сэканомлена адна дэфіцытная запасная частка. Гэта на той выпадак, калі не дастану яе і ў тэхнічнай дапамозе...

Што ж, можна і так. Толькі што было б, каб усе дырэктары пачалі прымяняць гэты адмысловы метад? Запасных частак аказалася б яшчэ менш, чым ёсць іх у сапраўднасці. Так, мазгамі неабходна варушыць, ды толькі так, каб усім ад гэтага была аднолькавая карысць. Чаму сямяціцкі СКР возіць сваё збожжа аж у Цехановец, калі магла б адгружаць яго ў сябе на станцыі, усяго ледзь два кіламетры ад поля? Чаму для гэтай жа спулдзельні абмежаваны аднадзённыя пастаўкі да 60 тон збожжа, калі яе камбайны маглі б намалаціць намнога больш?

— Сваё, эскаэраўскае, збожжа, якога ў нас 400 гектараў, — кажа дырэктар Новік, — маглі б мы выкасіць і абмалаціць за некалькі дзён, але няма дзе яго трымаць, асабліва пры такой няўстойлівай пагодзе...

Праца сельскагаспадарчай тэхнікі не абмяжоўваецца цяпер толькі да адной жатвы збожжа. Зараз жа за снопавязалкамі і камбайнам трэба пускаць плугі і сеяць кармавыя пажніўныя расліны. Сёлета гэта выключна важная справа, бо толькі гэты паплён можа папоўніць недахоп корму і забяспечыць развіццё жывёлагадоўлі...

— А калі ўжо распачыналася жніво, — успамінаў старэнькі бацька, — то і радасць у вёску вярталася, людзі песні спявалі, бо ўпершыню ад некалькіх тыдняў можна было ўдосталь наесціся хлеба...

А хто цяпер ведае, што такое галодны **дажніўны перыяд?** Затое кожны ведае, што такое запасныя часткі і што без іх таксама неяк правядзем мы жніўную акцыю.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

ВАСІЛЬ КАНАНЮК

— Чуеце? Гэта музыка... Вырываецца яна з хаты Васіля Кананюка. Жыхары Храбустоўкі (гміна Нарва) часта маюць магчымасць чуць, як іграе на гітары гаспадар гэтай хаты. Мелодыі раз сумныя, раз вясёлыя.

— Калі няма работы і калі ўспаміны мінулага апануюць, — гаворыць Васіль Кананюк, — бяру я гітару ў рукі. Пайграю ўдосталь, і лёгка робіцца на душы.

Кананюку ўспамінаюцца часамі гады яго цяжкага дзяцінства, калі музычны інструмент быў рэдкасцю на вёсцы. Яму вельмі хацелася іграць на скрыпцы, але ён ведаў, што бацькі скрыпкі не купяць. Будучы школьнікам, Васіль Кананюк сам зрабіў сабе скрыпку і іграў. Пазней гэтую скрыпку прадаў крамару-яўрэю, які купіў яе для сваёй дачкі. Кананюк зрабіў сабе другую скрыпку, яшчэ лепшую.

Васіль Кананюк ідзе на гару і прыносіць яшчэ тую скрыпку.

Ужо ў дзіцячыя гады вылучаўся гэты чалавек вялікімі здольнасцямі.

— Калі было мне сем год, рабіў я ўжо табурэткі, а ў 10 год зрабіў я першую скрыпку, — кажа ён. — Дзяцінства хутка праляцела. Яшчэ хутчэй маладосць. І калі гэта ўсё прайшло... — здзіўляецца Кананюк. Ён вырасціў трое дзяцей і ўсе яны сямейныя, расплыліся па свету, а ён сам астаўся ў гэтай хаце, якая калісьці напоўнена была дзіцячым гоманам.

Гэтую хату ён сам будаваў. І печы ў ёй сам парабіў і мэблю сялянскую, дамашнюю. Ды не толькі сабе рамесныя працы выконваў. Будаваў печы, рабіў фундаменты пад будынкі і пару хлявоў змураваў сваім аднавяскоўцам. А са слёсарскага рамяства — рабіў ключы, нажы, свярдзёлкі, долаты і іншыя прылады. А быў такі час, калі ўзяўся за прадукцыю даволі арыгінальных запальнічак. І шыў боты. Ён і цяпер і туфлі, і гумоўцы пачыніць.

Васілю Кананюку цяпер 72 гады. Наступіла старасць. Але і цяпер многа чаго рамантуе, многа чаго робіць. Так што ён патрэбны людзям, а гэта яго найбольш цешыць.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

ТРАГЕДЫЯ

Празвінеў званок, абвяшчаючы ўваход суда. Усталі. Стаяў пад наглядам міліцыянера, адвярнуўшы галаву ад залы і глядзеў у акно, за якім сняжылася студзеньскае неба. Распачаўся дослед. Суд стараецца ўстанавіць праўдзівы ход падзей таго трагічнага дня. Абвінавачанне ў забойстве. 1 мая 1978 года, у няцэлых пяць год пасля паўгадовага турэмнага прысуду, дзейнічаючы з намерам пазбаўлення жыцця стоража пры мясцовых дарожных работах — сямідзесяцігадовага чалавека, ударыў яго шэсць разоў сякерай у галаву, у выніку чаго той памёр.

Прачытваюцца паказанні ранейшых допытаў. Якое праўдзівае? Абвінавачаны за кожным разам гаворыць іншае, стварае новыя гісторыі. Выразна заўважаецца начытанасць крымінальнай літаратуры. Ідуць допыты сведкаў. Момант за момантам, этап па этапе ўзнікае поўны вобраз.

Абвінавачанаму ўсяго 23 гады. Дома жонка, малое дзіця, гаспадарка. Да поўнай самастойнасці жыў пры бацьках. Як і аднагодкі, меў свае справы, клопаты. Быў вучнем сярэднім, але здольным. Хлопец жывы, але не скандаліст, непрыдзірлівы. Заўсёды вясёлы, сяброўскі. Любіў гульні, а асабліва спартыўныя. Ніколі не быў адзін, заўсёды меў многа сяброў. Настаўнікі нагул не мелі з ім клопатаў, хаця даволі часта здаралася, што чыгнам апераджаў думку. Зробіць, а потым думае, толькі потым да яго даходзіць тое, што зрабіў. Меў свае зацікаўленні — гульня ў падыходы і крымінальная літаратура. Моцна любіў хованкі. Дайшоў да пэўнага ўзроўню мастацтва ў пабудове тайных месц. Партызаншчына. Маскаваў уваходы. Ніхто б і не падумаў, куст як куст, а хопіць яго адпаведна пацягнуць ці прыпаднець і адкрываецца ўваход у выкапаную зямлянку. Яшчэ ў школе пачаў чытаць крыміналы і глядзець крымінальныя фільмы. Часта дапасоўваў да іх выдуманае дзеянне, кіраваў па-свойму героем, выводзячы яго з крытычных абставін.

Потым пачаў піць. Першыя канфлікты з правам. Адабралі правы на матацыкл. Дапільнаваўшы, калі ўсе павыходзяць з аддзела камунікацыі, уварваўся туды з намерам выкрасці. Трапіў на стоража. Спрэчка. Судовы прыгавор — шэсць месяцаў турэмнага зняволення.

Ажаніўся. Бацькі з сям'ёй выехалі ў горад, пакідаючы сыну гаспадарку. Стаў поўнапраўным гаспадаром. Заняўся жывёлагадоўляй. Абзавёўся вялікай колькасцю кароў. Добры гаспадар, свой трактар, машыны. Зрэшты, гаспадарка ў іх заўсёды была на высокім узроўні. Сям'я працавітая. Ён выграшыў заняцца спецыялізацыяй. Першыя плады высакаякасныя. Немалы даход. Але раз распачатае рабіла сваё. Штораз часцей бачылі яго п'яным. Потым пачало паўтарацца гэта штодзень. Дома — сваркі. Гаспадарка штораз большым цяжарам пачала падаць на плечы жонкі. Шукаў выгоднага і лёгкага жыцця. Непадалёк рабілі дарогу. Стаялі машыны. Штораз часцей пачалі яго там заўважаць, асабліва пасля працы, калі дарожнікі разыходзіліся. То „пазычаў" нафту для свайго трактара, то адкручваў часткі ад машыны. Заўважыў сторож. Некалькі разоў звярнуў увагу. Не памагала, тады пастрашыў, што звернецца ў міліцыю. Памалу нарастаў канфлікт.

1 мая 1978 года, другі дзень праваслаўнага Вялікадня. У людзей госці. Адны другіх наведваюць. Разам з жонкаю і дзіцём паехалі да сваякоў. Так як у гасцях, выпіў, моцна выпіў. Вярталіся позна вечарам. Дарога вяла непадалёк старажоўкі, дзе дзядуля пільнаваў машыны і прылады. У пэўны момант саскочыў з фуры, быццам бы за сваёй патрэбай. Фура паехала. Да хаты ўжо было недалёка. Накіраваўся да старажоўкі. Трэба ў канцы разлічыцца, — хадзіла па п'янай галаве. Сторож, нічога дрэннага не падазраючы, упусціў, тым больш, што знаёмы. Слова па слове дайшло да спрэчкі, тузаніны. Бачачы, што словамі нічога не вырашыш, схапіў сякеру, якая разам з

ЗАПІСКІ НАТУРАЛІСТА

ГЛЕБА

Глебы глiністыя, пясчаныя, тарфовыя — біямеліярацыя. Пытанні павышэння ўраджайнасці глебы біямеліярацыйнымі мерапрыемствамі заўжды мяне вельмі цікавілі. Гэта важная справа ды адначасова цяжкая ды і ва многім яшчэ няясная. Да сённяшняга часу вучоныя маюць вялікія цяжкасці з даследаваннем хімічнага складу чорнага рэчыва глебы — **гумусу**. Гумус глебы ўтварыўся ў выніку злучэння рэшткаў раскладзеных арганізмаў, ды з'яўляецца прадуктам сінтэзу біяхімічных рэакцый. Там, дзе гэты працэс не адбыўся да канца, мы маем справу са звычайнымі рэшткамі арганізмаў — **торфам**.

Што ж уплывае на багацце гумусу ў глебе? Аказваецца, што следам жыцця на зямлі з'яўляецца таксама гумус, які ўзнікае ў залежнасці ад усіх фактараў глебаўтварэння. Аднак мы можам лёгка вылучыць уплыў аднаго з іх. Пры ўважлівым назіранні ў прыродзе выявіўся фактар геалагічнай будовы тэрыторыі.

У першабытнасці чалавек меў надта малы ўплыў на ход працэсаў глебаўтварэння. Кожны ведае, што ў сяле Рэпнева, гміны Бельск, вельмі дрэнныя глебы і што Гацькі, Праневічы ды Райск маюць лепшыя. Так і гавораць людзі: „У Рэпневе пяскі, нават хвоя кепска расце". На прыкладзе глеб у Рэпневе, Гацьках, Райску ды Праневічах відаць ясна, што першараднае значэнне мае геалогія. Выявілася, што пясок без гліны няздольны захоўваць гумус глебы. Дык чаму ж так яно ёсць? Дзе тоіцца прычына?

Ігробы глебы з гэтых мясцовасцей паехалі ў маі 1965 г. у Прыбалтыйскі філіял Акадэміі навук СССР. Даследаванні ў геалагічных лабараторыях пелітаў праф. др Шафраноўскага і др Вікулавай выяўляюць, што злучэнні гумусу захоўваюцца ў міжпакетных прасторах глiністых часцінак, дыяметрам менш адной тысячнай міліметра. Пры гэтым гумус як след мінулага жыцця — „іхнас" — атрымаў у гліне моцную ахову ад разбурэння навакольнымі фактарамі асяроддзя.

У пясчаных глебах Рэпнева гліністых кампанентаў нязначная колькасць і такія гумусныя злучэнні няма каму захоўваць ад разбурэння. Гумус з глінай у глебе ствараюць аргана-мінеральны комплекс, устойлівы ва ўмовах надвор'я. У іншым выпадку глеба пры аранні хутка страціла б гумус і стала б бясплённай. Унясенне гумусу ў глебу і ёсць нічым іншым, як **біямеліярацыяй**.

Ды з прадукцыяй гумусу справа маецца не так проста. Торф ды гной з-пад хатняй жывёлы не з'яўляюцца гумусам, паколькі хутка раскладаюцца ў глебе. Дзеянне іх часовае, таму не адносіцца да біямеліярацыі. Гумус, торф, ды геалагічная будова тэрыторыі маюць разам уплыў на эфектыўнасць гідрамеліярацыі.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін

Гайнаўская малочная

Усё больш даводзіцца чуць, як хваляць вырабы нашай гайнаўскай малачарні. Гаспадыням асабліва падабаецца белы тлусты сыр, з якога выходзяць смачныя блінчыкі і піражкі, тваражок з цыбулькай, а найлепш смакуе звычайная луста хлеба з гэтым сырам і да таго малако.

У размове з дырэктарам аддзела ВСС у Гайнаўцы Ц. Чарнецкім, спытаў я, як ідзе супрацоўніцтва паміж Акруговай малочнай спулдзельняй і спажывецкімі малочнымі крамамі ВСС. Пачуў адказ, што добра было б, каб такое супрацоўніцтва было з усімі іншымі крамамі.

Акруговая малочная спулдзельня ў Гайнаўцы ўласным транспартам дастаўляе раненька малако і маслянку ва ўсе спажывецкія крамы. У другой чарзе дастаўляе смятану, масла, сыр і іншыя малочныя прадукты. Тэрміновая і багатая пастаўка прадуктаў у крамы праводзіцца ў Гайнаўцы не толькі цяпер. Такая ж самая яна была ўсю зіму, хоць ведаем, як цяжка тады было ездзіць.

Спулдзельні шчырае дзякуй!

Э. Вайсковіч
Радны МРН

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕЛЬНАЯ

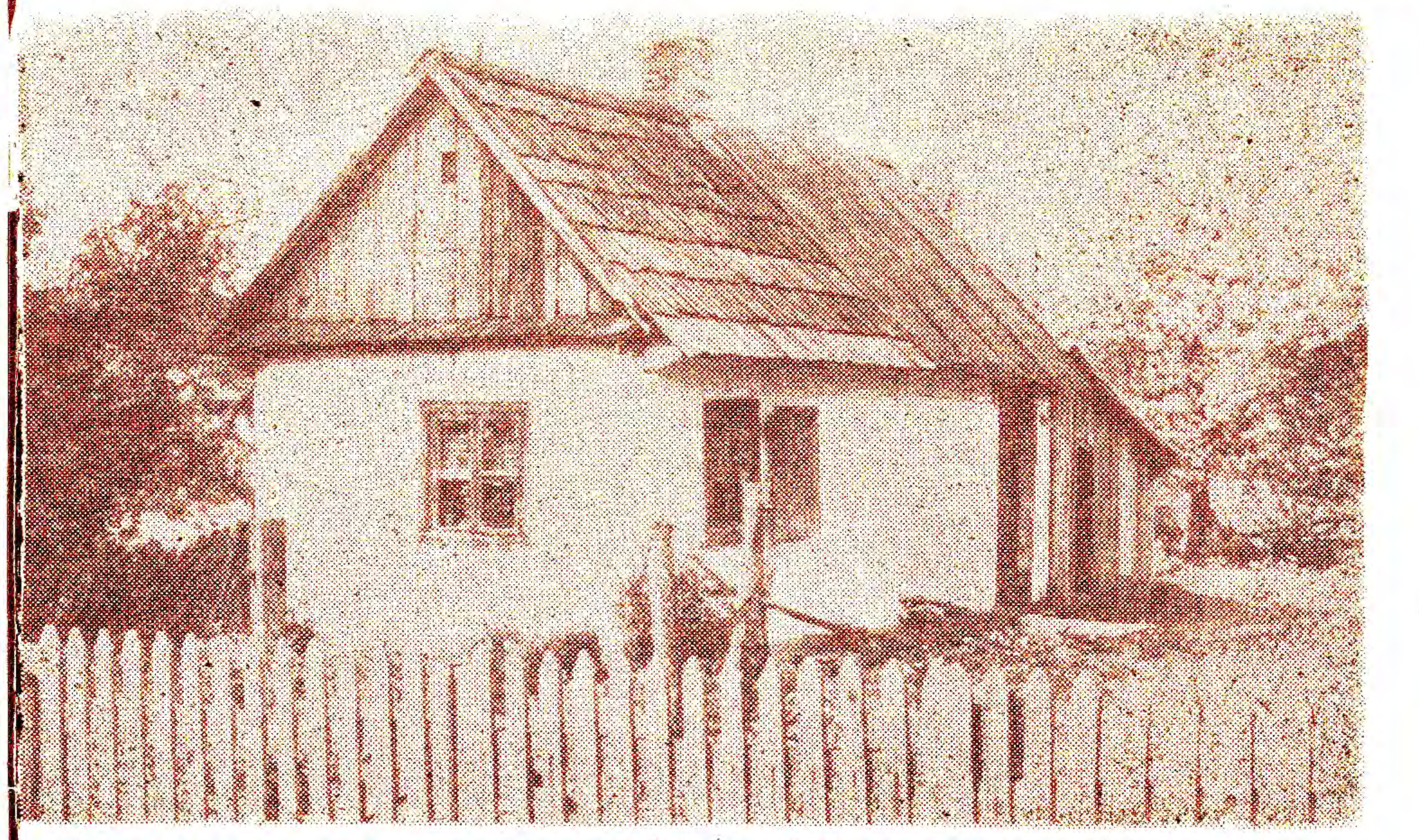
Кругом сонейко да ўгору ідзе,
ой, рано, рано да ўгору ідзе.
Млода панечка да шлюбу едзе,
ой, рано, рано да шлюбу едзе.
Едзь, едзь, панечко, Богу маліцца,
ой, рано, рано, Богу маліцца.
Та й ні забудзьсе матулі ўкланіцца,
ой, рано, рано матулі ўкланіцца.
Упадзь бацeньку на белы ножкі,
ой, рано, рано на белы ножкі.
Асыплют цібе дробныe слёзкі,
ой, рано, рано дробныe слёзкі.
Паnрасі бацeнька на спамаганне,
ой, рано, рано на спамаганне.
— Хай табе, дзіцятко, сам Бог спаможэ,
ой, рано, рано сам Бог спаможэ.
Шчасцем, дабыткам, ядроным жыткам,
ой, рано, рано ядроным жыткам.
Шчасцем-долею — радзінай добраю,
ой, рано, рано радзінай добраю.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у студзені 1979 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

БЕЛАВЕЖА—СКАНСЕН?

Як бумеранг, што нейкі час вяртаецца справа, утрымліваць Белавежу як скансен, ці не ўтрымліваць. Гутарка ідзе, зразумела, аб старым драўляным будаўніцтве. Апошні раз аб цэласці справы гаварылася на семінары, прысвечаным ахове прыроды ў святле развіцця турызму на Беласточчыне, які адбыўся нядаўна ў Белавежы. Вельмі трэба пахваліць тут др Ч. Аколава, які рашуча выказаў погляд большасці белавежцаў. Сказаў ён, што і ў Белавежы. так як і ўсюды, людзі хочуць жыць больш выгадна, у прасторных і прыгожых дамах. І нельга іх прымушаць, каб утрымлівалі свае дамы ў такім выглядзе, як хацяб паказвае далучаны здымак. „Малы бялы домэк" можа многіх і ўзрушае, ды жыць у ім цяжка. „Жывы скансен" у Белавежы (зрэшты, усюды, а не толькі ў Белавежы) — гэта рэч, якая не мае рацыі быту. Пара, каб урэшце ўсведамілі сабе гэтае энтузіясты „малых бялых домкаў".

Тэкст і фота **П. Байко**

Адзін са старых дамоў на вуліцы Застава ў Белавежы.

иншымі прыладамі ляжала ў старажоўцы, і стукнуў дзядулю па галаве. Потым яшчэ. Адзін па адным нанёс шэсць удараў. Сторaж, акрываўлены, паваліўся на ляжанку, на якой, пэўна, уначы адпачываў. Сам вышаў. Накіраваўся дамоў. Потым авалодаў ім страх. Знойдуць. Трэба зацерці сляды. Узяўшы нафту, вярнуўся на месца трагедыі, каб паліць дарогу, якую ішоў, змыць сляды з падлогі. — Так вычытаў некалі ў кніжках, — адказаў на пытанне, адкуль ведаў, што трэба паліваць нафтай. На ляжанцы ўжо стоража не было. Няўжо ўжо знайшлі, а можа не забіў? — мільганула. Не. Проста дзядуля яшчэ ў смяротнай агоніі асунуўся на падлогу. Не заўважыў.

Назаўтра пачалі шукаць. На месцы злачынства засталася куртка. Падазрэнне адразу пала на яго. Чуючы бяду, дома не паявіўся. Пайшоў у лес. Пошукі ішлі доўга — май, чэрвень, ліпень, жнівень, верасень — пяць месяцаў. Ведалі, што ў пушчы, але на след трапіць не маглі. Потым увогуле след прапаў. Злавілі толькі ў канцы верасня. Заехаў аж на поўдзень краіны, думаў, што там не шукаюць. Злавілі ў гасцініцы.

Пасля некалькіх судовых доследаў вынеслі прыгавор. Увайшоў суд. У зале цішыня і напружанне. Суддзя адчытаў прыгавор. — 25 год турэмнага зняволення, 10 гадоў пазбаўлення грамадзянскіх правоў і тры гады нагляду.

М. Сакоўскі

(Працяг са стар. 2)

ВОІНСКІ АБАВЯЗАК

хто з яе не працуе. Дапамогу будуць прызнаваць і выплачваць з уласных фондаў органы мясцовай улады. Для рабочых у выключных выпадках прадпрыемства можа выхлапатаць адтэрмінаванне вайсковага абавязку, аднак **не абазначае гэта звальненне** маладога рабочага ад службы ў войску. Аж да заканчэння 28 год будзе ён лічыцца **рэкрутам** і ў кожную хвіліну можна яго прызваць у армію. Дык ці ёсць сэнс старацца атрымаць адтэрмінаванне?

— Ці можна адбыць воінскі абавязак. не служыўшы ў арміі?

— Можна, — сцвярджае генерал. — Пастанова прадбачвае розныя формы нелінейнай службы. Надалей будуць арганізаваны добраахвотныя гуфцы працы, атрады цывільнай абароны, будаўнічыя атрады, можна будзе залічыць вайсковую службу, працуючы санітарам у шпіталі і на некаторых іншых прадпрыемствах, дзе не хапае рук да працы. Аб усім гэтым аднак вырашае камендант вайсковай адміністрацыі па папаўненню арміі.

— А як будзе са студэнтамі?

— Для гэтай катэгорыі юнакоў сеймавая пастанова ўводзіць шмат новага. Перш за ўсё навука ў вышэйшай навучальнай установе не звальняе аўтаматычна ад воінскага абавязку. Студэнтаў таксама можна будзе прызваць у армію. Аднак, каб не спыняць навукі, будзем прызываць на службу або кандыдатаў у студэнты, або выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў. Малады чалавек, які прабіўся ў вышэйшую школу, ужо і так атрымаў ад лёсу своеасаблівую прэмію. Чаму тады звальняць яго ад воінскага абавязку? Кандыдаты ў студэнты і выпускнікі служыць будуць у арміі ад года да паўтара года часу.

— Яшчэ апошняе пытанне: як доўга будзе працягвацца вайсковая служба?

— Тут змен няма. Як і раней, у асноўным, 24 месяцы. Толькі ў ваенна-марскім флоце і ў некаторых спецыяльных службах — 36 месяцаў. Аднак міністр абароны можа ў паасобных выпадках скараціць службу да 6 месяцаў.

Віктар Рудчык

АДГАЛОСКІ

ЧАМУ МОЛАДЗЬ УЦЯКАЕ З ВЁСКІ

У артыкуле „Чаму моладзь уцякае з вёскі" П. Байко, прыводзячы словы М. Матвеюка, якія той сказаў на з'ездзе карэспандэнтаў „Нівы", стараецца знайсці адказ на пытанне, якое заключаецца ў загалоўку. Я нарадзіўся і вырас на вёсцы. Пасля заканчэння пачатковай школы была сярэдняя школа і праца ў вялікім горадзе. Год таму назад я вярнуўся ў родную вёску на гаспадарку бацькоў. І тут застануся, бадай, назаўсёды. Прычына змен у маім жыцці іншая, чым тыя, якія называе аўтар. Таму я хачу дапоўніць артыкул „Нівы". У мяне ёсць многа сяброў, якія пакінулі дасканалую гаспадарку і пайшлі на працу ў горадзе. Прычыны іх уцечкі розныя і калі мы гаворым на гэтую тэму паміж сабой, ніхто не сказаў, што калі б быў у вёсцы добры клуб, святліца ды кіно, то ён бы вёскі не пакінуў. Многія маладыя людзі проста не ведаюць, чаму апынуліся ў горадзе. Гавораць — пайшоў, бо з маіх равеснікаў таксама ніхто не застаўся на вёсцы.

Адыйшлі, бо горад бачылі ў ясных колерах. У гарадах не пагражае град, суша, неўраджай. Зарплата заўсёды павінна быць. Не так, як на полі, што чалавек цяжка працуе — арэ, сее, а тут ні адтуль ні адсюль — стыхія знішчыць, і няма чаго збіраць. Няма на вёсцы спецыялізацыі, якая б не была залежнай ад прыроды, але стыхія не з'яўляецца прычынай, каб пакідаць усё, што вясковае. Многія маладыя людзі, канчаючы пачатковую школу, калі ставяць пытанне: што далей, атрымліваюць раду бацькоў: пакідаць вёску. Часта бацькі занадта грозна гавораць аб цяжкай працы на полі. А на заканчэнне сцвярджаюць: „Ідзі сынок, ідзі дачурка ў горад, можа ты пажывеш лягчэй, хопіць, што мы мучыліся і не мелі светлай гадзіны". І маладыя ідуць у школу, канчаюць і застаюцца ў горадзе.

Людзей нашай вёскі характарызуе працавітасць, сумленнасць, таму яны хутка здабываюць поспехі ў працы ў горадзе, становяцца добрымі працаўнікамі. Так ужо павялося думаць на вёсцы, што чалавек, які працуе ў горадзе, мудрэйшы, важнейшы, проста „пан з горада".

Многія адыходзяць з прычыны чыста асабістай. Проста не любяць вузкага круга знаёмых, шукаюць, як гэта гаворыцца „шырокай вады". І ў горадзе яе знаходзяць.

Адышлі і адыходзяць. Адыходзяць, бо не бачаць свайго жыцця на вёсцы. Пагарджаюць прафесіяй гаспадара, прафесіяй, якая змяняецца з кожным днём, а змяняецца ва ўсё больш лёгкую, простую, цікавую прафесію. Але сказаць праўду трэба, што гэтая прафесія ўсё яшчэ не такая, якая магла б прыцягваць да сябе. Застаюцца на гаспадарцы толькі тыя, для якіх такая праца была марай, якія любяць зямлю. Застаюцца, каб, не ашчаджаючы сябе, выдзерці ад зямлі яе ўраджай. Але і заставацца толькі дзеля таго, каб праз некалькі гадоў уцячы, няма сэнсу. Каму імпануе горад, хто не ўмее супрацьставіцца плыні горадаманіі, няхай уцякае цяпер!

Антолік

ПРА ІВАНА САЕВІЧА І АРТЫКУЛ М. ГАЙДУКА

Зацікавіў мяне артыкул М. Гайдука пад загалоўкам „Вілюкі" ў 27 нумары „Нівы", дзе аўтар расказаў пра адну беларускую вёску на Беласточчыне, што ляжыць на ўскраі Белавежскай пушчы, на яе паўднёва-заходняй граніцы. Мікалай Гайдук дасканалы даследчык нашага краю — Беласточчыны.

У артыкуле найбольш мяне зацікавіў перыяд апошніх гадоў вёскі, час акупацыі, пасляваенныя гады і асоба Івана Саевіча, былога партызанскага сувязнога і дасканалага фельчара.

Іван Саевіч — сапраўдны талент. Як ведаем, вучыўся ён лекарскай справе ў вядомага хірурга Шопы ў ваеннай бальніцы ў Гдыні — Аксівіі. Яго лекарскі талент спатрэбіўся потым у час акупацыі ў партызанскіх зямлянках, дзе ён ратаваў жыццё многім людзям.

І сёння І. Саевіч многіх ратуе ад калецтва, бо так, як ён, ніхто не зложыць касцей, калі чалавек паломіць іх ці звіхне. Гэта чалавек дабрадушны і сумленны і нікому ў бядзе не адмовіць. Падам свой прыклад: калісьці я ў час дужання звіхнуў правую руку і цэлую ноч не мог заснуць ад болю, а раніцай мой сябра матацыклам завёз мяне да Івана Саевіча. Ён за дзесяць мінут направіў мне руку.

М. Панфілюк

Бельскія „Васілёчкі" жывуць

У нядаўняй беларускай радыёперадачы Польскага радыё ў Беластоку Віктар Рудчык сказаў, што бельскі хор „Васілёчкі" разляцеўся і толькі шчасце, што ён запісаў песні на плёнку, таму і прапануе іх паслухаць. Гэта няпраўда, што „Васілёчкі" не існуюць! Хачу сказаць, што слаўны бельскі хор „Васілёчкі" жыве і спявае. Гэта хор з традыцыямі, дзейны ў культурным жыцці Беласточчыны ад 1964 года. Вядома ж, у кожнага бываюць узлёты і ўпадкі. І вось пасля гадавога перапынку бельскі хор зноў працуе. Людзі прыходзяць — старэйшыя, ветэраны нашы, і новыя. Ад чэрвеня ідуць рэгулярныя рэпетыцыі ў Доме культуры ў Бельску, на якія ўсіх ахвотных, з галасамі і любячых песню, сардэчна запрашаем.

Хор у далейшым 4-галосны, налічвае цяпер 26 асоб, у тым ліку 10 мужчын. Старыя члены хору складаюць фундамент. Некаторыя новыя абяцаюць прыйсці ў хор восенню.

Рэпертуар наш — песні народныя і сучасныя беларускіх кампазітараў. На варштаце ў нас цяпер: „А ці ў полі не калінка расла" — народная ў апрацоўцы Грачанінава, „Край ты наш квяцісты" — музыка Корсака, „Ой ты, песня мая" — Шыдлоўскага, „Жаніўся стары на маладзенькай" — народная, з рэпертуару „Прагрэсу", спяваюць у нас у дуэце Юрка Гаўрылюк і Ананій Ясюк з хорам, „Як павезлі мяне сватаць" — Ханока, „Доктар" — народная, абедзве апошнія з рэпертуару „Лідчанкі", „Жыў на свеце Лявон" — старая песня на словы Янкі Купалы, выконвае сола Юрка Гаўрылюк у суправаджэнні хору.

Столькі пра песні. Але хачу яшчэ расказаць, як дайшло да таго, што „Васілёчкі" зноў сабраліся грамадою і заспявалі.

Вялікая ўдзячнасць належыцца тут мясцовым уладам на чале з намеснікам начальніка горада Бельска Лявонціем Парафінюком, якія вельмі цікавяцца нашым хорам. Якраз па ініцыятыве начальніка Парафінюка хор быў рэактываваны. У канцы акцыі за адраджэнне хору, адбылася сустрэча начальніка Л. Парафінюка з хорам, на якую ён асабістымі лістамі папрасіў былых харыстаў. Прыйшло 18 чалавек. Размова была плённай і мабілізуючай.

У нашым адроджаным хоры маем ветэранаў, з жанчын: Вера Раеўская, Еўдакія Навакоўская, Марыя Цар, Валянціна Вашчук, Нона Кожан; з мужчын: Ананій Ясюк, Павел Лемеш, Васіль Антыпюк, Уладзімір Грыгарук, Уладзіслаў Талвінскі, Юрка Гаўрылюк — даўнейшы саліст эстрады „Лявоніха".

Ёсць і малодшыя, якія ўжо паспелі заразіцца песняй і працай, на якіх мы вельмі разлічваем. Гэта Ніна Нікіцюк, Лідзія Манаховіч, Вяслава Ваўрыновіч, Аляксандр Краўчук і іншыя.

На заканчэнне напамінаем: нашы пастаянныя рэпетыцыі адбываюцца ў кожны аўторак ад 18 гадзіны. Сардэчна запрашаем.

Сяргей Лукашук,
мастацкі кіраўнік і дырыжор

Бібліятэка ў Трасцянцы

Філіял гміннай бібліятэкі ў Нарве змяшчаецца ў Трасцянцы ў даволі прасторнай мураванцы, вырасшай на маляўнічым узгорку пры дарозе ў Белкі. Займае тры прасторныя пакоі. У адным з іх на паліцах каралеўства кніг. Другі служыць за чытальню, а ў трэцім адбываюцца культурныя мерапрыемствы. На сценах актуальныя лозунгі, фотагазеты, прысвечаныя 35-годдзю Польскай Народнай Рэспублікі, Міжнароднаму году дзіцяці.

Бібліятэка мае каля 6 тысяч розных кніг. Ужо ў бягучым годзе атрымала 200 новых. Чытачамі ў асноўным з'яўляецца школьная моладзь пачатковай школы і сярэдніх школ, а таксама пенсіянеры. Сярод гэтай апошняй групы найбольш кніжак чытаюць Міхал Плашкевіч і Аляксандр Богуш.

Даволі багата тут і беларускай літаратуры. Ёсць класіка і сучасная літаратура. Многа кніжак пра апошнюю вайну, слоўнікі, альбомы, зборнікі вершаў. Не бракуе і нашых беластоцкіх і варшаўскіх аўтараў. Найбольш вернымі чытачамі роднай літаратуры з'яўляюцца тут Валодзя Волчык і Міша Казачук, а таксама дзяўчаткі-школьніцы з Белак.

Захапляюцца беларускай і рускай літаратурай, якая паказвае гераічны шлях нашых народаў у змаганні з нямецкімі захопнікамі Аляксей Грыгарук і Міхась Амельянюк.

Філіял у Трасцянцы мае 6 бібліятэчных пунктаў у вёсках: Анцуты, Агароднікі, Белкі, Іванкі, Пухлы і Сацы. Найлепш працуе пункт у Бялках, яго вядзе Мікалай Лук'янюк.

У бібліятэцы можна пачытаць і шмат часопісаў. І кніг па сельскай спецыяльнасці тут нямала. Сярод новых вельмі карысная „Подставовэ права і обовёнзкі рольніка" — М. Блажэйчыка.

Яе тут два экземпляры і варта сялянам чытаць яе хутчэй. Шкада толькі, што працаўнікі ВСГР у Трасцянцы не часта карыстаюцца прафесіянальнай літаратурай.

Бібліятэкар у Трасцянцы — яшчэ маладая гадамі і стажам дзяўчына, але вельмі сур'ёзна адносіцца да сваёй працы. За кароткі час зрабіла ў бібліятэцы нямала. Яна майстар арганізаваць розныя мерапрыемствы для моладзі, як вечары казак, папулярныя „згадуй-згадулі" на розныя тэмы, тэматычныя вечары для школьнай моладзі, тэматычныя выстаўкі кніжак. Праўда, працы ў бібліятэцы многа. Але спраўляецца з ёю дзяўчына нядрэнна. Цяпер парадкуе бібліятэчны каталог. Вялікую дапамогу атрымлівае ад кіраўніка гмінай бібліятэкі ў Нарве Марыі Мацкевіч.

Наш бібліятэкар — вартая ўвагі дзяўчына. Яна і сярод моладзі карыстаецца аўтарытэтам. Яны выбралі яе старшынёю гуртка ЗСМП. Гэтая дзяўчына вырасла і выхавалася ў Трасцянцы і добра разумее службу свайму асяроддзю. Завецца Ганя Нікалаюк.

Рута

Кацярына Янушка чытала свае вершы.

Урачыстасць у гміне

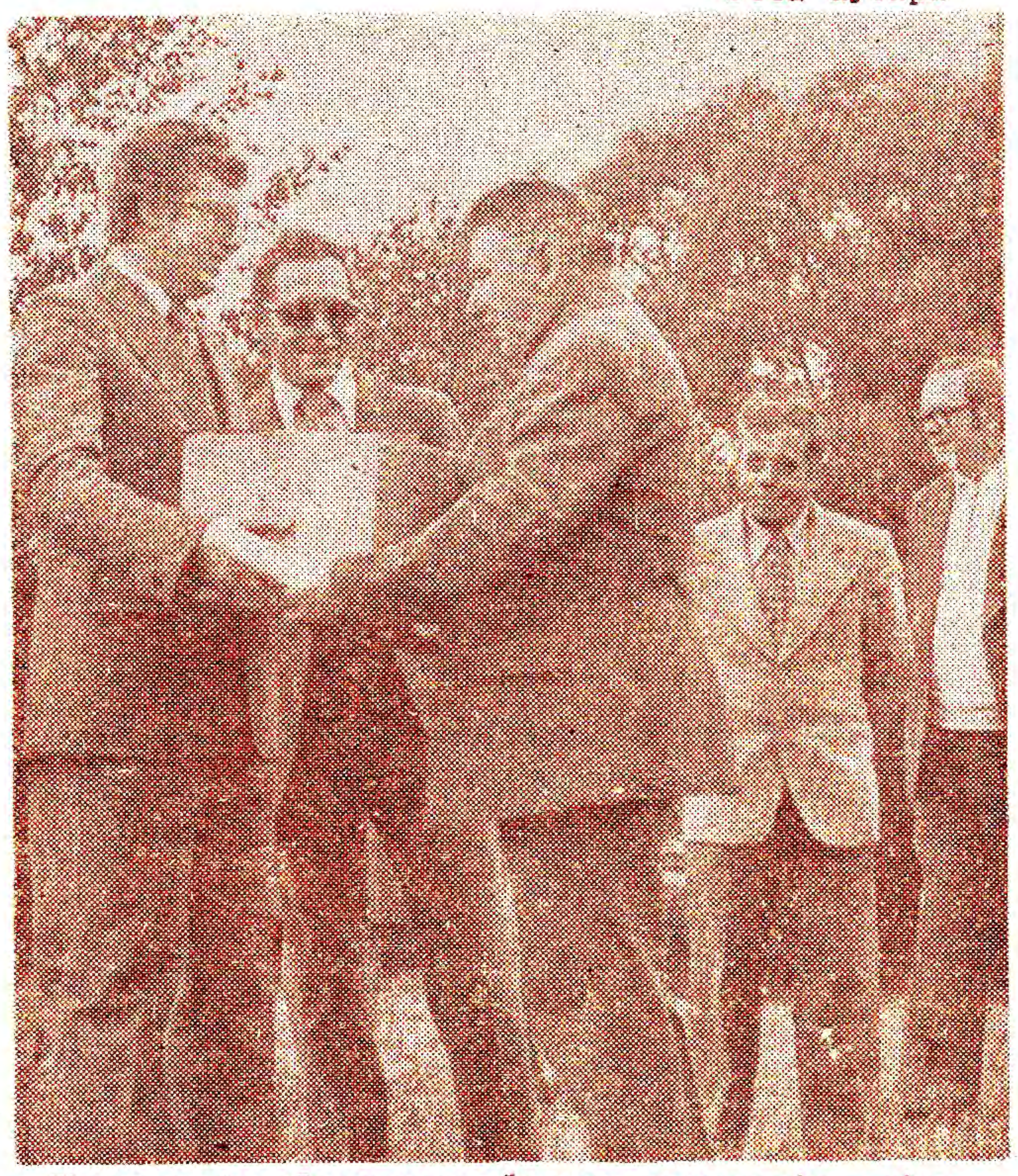
(Працяг са стар. 1)

пракайце майго прасцяцкага слова". На яе вачах пераўтваралася ўсё жыццё, яна прымала ў гэтым працэсе непасрэдны ўдзел і цяпер не можа ўстрымацца, каб не выказаць свайго захаплення наступіўшымі пераменамі. За шматгадовую самаахвярную працу ў гандлі і ўдзел у грамадскай дзейнасці К. Янушка ўзнагароджана Залатым Крыжам Заслугі. З яе верша словы пра тое, што „салідная і сумленная праца заўсёды родзіць добры плён" пераклікаюцца са скромнай, але як жа ж прыемнай урачыстасцю. За мястэчкам адбылося адкрыццё адрамантаванага плавальнага басейна. У тэтую працу, вартасцю звыш 100 тысяч злотых, найбольшы ўклад унеслі рабочыя Сяржана і працаўнікі гміннага ўпраўлення, а асабіста — вядомы на Беласточчыне заслужаны рацыяналізатар Аляксандр Фрончак. Ён змайстраваў і абсталяваў у басейне спецыяльную помпу. Так, многа мае міхалоўская зямля людзей, ёй шчыра адданых.

І, бадай, кожны, хто заходзіць у міхалоўскі Дом культуры, з зацікаўленнем глядзіць спецыяльную выстаўку „Міхалоўская зямля на фатаграфіях Янкі Целушэцкага". Так, нашага „ніваўскага" журналіста, майго калегі. На чатырох дзесятках фатаграмаў, зробленых на высокім мастацкім і тэхнічным узроўні, ён паказаў скромную, але як жа блізкую сэрцу кожнага міхалоўца прыгажосць гэтых ваколіц. Таксама з нагоды вялікай гадавіны побач, у суседняй зале, паказалі свае творы тутэйшыя жывапісцы М. Строчан, А. Хайтэр, Т. Кшывіцкі. У добрым гусце, не пазбаўленыя таленту і арыгінальнасці. Абедзве выстаўкі ўпісаліся вельмі прыемнай рысай ва ўсю ўрачыстасць. А яна на наступны дзень азнаменавалася складаннем вянкоў пры помніку загінуўшым ад куляў рэакцыйнага падполля першых дзеячоў народнай улады ў Міхалове. Помнік стаіць у цэнтры мястэчка ў маленькім парку. Вакол памятнай стэлы ўжо ружавеюць раннія гэтым летам і надта ж буйныя гронкі рабінаў. Хутка яны стануць ірдзістыя, нальюцца чырванню...

Гмінныя ўрачыстасці маюць асаблівую вымову.

Ігнат Снарскі
Фота аўтара

Узнагароду Фрончаку ўручае начальнік гміны З. Бязубік (першы злева).

Я. Целушэцкі пры выстаўцы сваіх фатаграмаў.

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СТАДЫІ Ў ЖЫЦЦІ ЧАЛАВЕКА.

Дзіцячы фальклор. Забаўлянкі

Мэтай забаўлянак з'яўляецца пацяшэнне і развесяленне дзіцяці. Гэта спроба пашырэння і ўзбагачэння яго свету. На пэўным этапе жыцця дзіця пачынала патрабаваць нечага больш, чым песня, нечага новага, але яшчэ не было настолькі дарослым, каб самому ствараць сабе гульні, гуляць. І так паявіліся забаўлянкі. Сумяшчаюць яны ў сабе элементы песні і гульні — тэкст, спалучаны з рухам. Нагадвае гэта сабой такі нібы тэатрык для дзяцей, тэатрык з дзвюма асобамі — актыўнай, развіваючай дзеянне, якой найчасцей бывае маці, і дзіцём, якое выконвае ролю другарадную, але адначасова з'яўляецца гледачом, для якога гэты тэатрык наладжаны.

Забаўлянка складаецца з тэксту і руху. Адно і другое створана дарослымі. Тэкст або гаварылі, або спявалі, але гэта менш істотнае. Затое істотным з'яўляецца тое, што быў ён цесна звязаны з рухам, можна сказаць быў яго носьбітам, акрэсліваў яго. І таму пры аналізе забаўлянак нельга адлучыць адно ад другога, паколькі з'яўляецца гэта адной цэласцю. Тэкст патрабуе руху, а рух надае вобразнасць тэксту.

Можа дзеля прыкладу прааналізуем адну такую забаўлянку. Возьмем даволі распаўсюджаную і вядомую: „Тосі, тосі лапкі..." Маці, бабулька ці нехта іншы з сям'і, той, хто пільнаваў дзіця, пляскаючы ў далоні, гаварыў, або спяваў:

„Тосі, тосі лапкі,
Поедэм до бабкі,
Бабка дасць піружка
І табачкі з ружка".

Дзіця таксама пачынала пляскаць. Пляскание было спробай выражэння радасці, радасці з таго, што паедзе да бабкі і бабка нешта там яму дасць. Адначасова дзіця, дзякуючы гэтым элементам руху, пачынае ўяўляць працэс дзеяння. Тэкст, залежна ад мясцовасці, можа быць разнавідны, але значэнне і мэта яго тая ж самая. Вось, для прыкладу, іншы варыянт тэксту гэтай забаўлянкі:

„Тосі, тосі лапці,
Поедэм до бабці,
Бабця дасць папкі
У обыдве лапкі".

Розніца толькі ў паасобных словах, але дзеянне тое ж самае — радасць з таго, што паедзе да бабкі і бабка нешта дасць.

Забаўлянкі спалучалі ў сабе элементы, узятыя з жыцця, з працы, якія былі найбольш простыя і даступныя дзіцячаму ўяўленню. Прыкладна, забаўляючы дзіця, стукалі яму пальцам па ступні і гаварылі:

„Кую, кую нуожку,
Поедэм в доруожку,
Доруожка крывэнька,
Кобылка сліпэнька,
Зачэпіліся за пэнь,
Просідіэлі ціэлы дэнь".

Дзіця ў выніку гэтага разумела, што ў дарогу ездзілі канём, каня кавалі. Гэта ўзбагачала яго свет уяўлення.

Цікавай і наогул цяжка зразумелай з'явай з'яўляецца паяўленне ў забаўлянках трагізму. Тым больш незразумелае гэта, што забаўлянкі накіроўваліся да дзяцей, фарміравалі яго светапогляд. А прыкладам гэтага можа быць шырока распаўсюджаная забаўлянка „Сарока-варона...", у якой гаворыцца, паказваючы на пальцах дзіцячай рукі:

„Сорока-ворона
По прыпічку ходіла,
Діткам кашку варыла.
Тому дала,
Тому дала,
А тому — файт,
Голуоўку одкрунула
І сама — фыр, фыр, фыр полетіэла
На бэрозу гніздо віті,
А на кладку мэду піті".

Трагізмам забаўлянкі з'яўляецца тое, што гаворыцца дзецям аб такой справе як абарванне галавы.

На заканчэнне трэба сказаць, што забаўлянкі — гэта від дзіцячай творчасці на этапе ўзросту дзіцяці паміж песняй, песняй-калыханкай і гульнёю.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

ТРЫБУНА чытачоў

НА ВУЛІЦЫ ДОЛЬНАЙ

Паводле апошняга сельскагаспадарчага спісу, які праходзіў у ліпені бягучага года, на вуліцы Дольнай у Гайнаўцы занатаваны быў вялікі ўзрост жывёлагадоўлі. У мінулым годзе на гэтай вуліцы гадавалі 125 кароў з цялятамі, а ў гэтым годзе 161.

Чаму гаспадары з вуліцы Дольнай павысілі жывёлагадоўлю? Адказаў мне Казімір Кедыш, кіраўнік сельскагаспадарчай службы горада. У мінулым годзе жыхары гэтай вуліцы загаспадарылі 15 га супольнай пашы, угноілі яе мінеральнымі ўгнаеннямі. Цяпер на тым месцы трава ў пояс. Тут пасуць кароў.

Найлепшымі жывёлаводамі на вуліцы Дольнай з'яўляюцца: Іван Несцярук — 11 кароў, у тым ліку некалькі штук маладняку, Мікалай Прыступюк — 34 апасы.

У сувязі з сушай, якая наведала Гайнаўку ад 8 мая да 7 ліпеня дальнянскія жывёлаводы выкарыстоўвалі ўсе зялёныя ўгоддзі, каб пракарміць свой статак. Рыхтуючы запас корму на зіму, выкошваюць яны супольныя ўгоддзі на вуліцы Ліповай па згодзе яе ўласнікаў. Вось як старанна думаюць і працуюць гаспадары з Дольнай.

Э. Вайсковіч

БАНК

Наш спулдзельчы банк у Гайнаўцы мае 2600 членаў, пражываючых у гмінах Чыжы, Белавежа і Гайнаўка. Сярод гэтых членаў 1938 асоб — гэта гаспадары, у тым ліку 265 жанчын. Членскія ўзносы раўняюцца суме 1 102 265 зл.

Прэзасам банка з'яўляецца шматгадовы фінансавы дзеяч Мікіта Новік. А радай банка кіруе Мікалай Кендысь. Банк вядзе шырокую грамадскую дзейнасць сярод сваіх членаў. Гэта дзейнасць была высока ацэнена на апошнім з'ездзе членаў у Гайнаўцы.

Вірскі

КАМУ ГЭТА ПАТРЭБНА?

У сяле Крывяцічы за мясцовай святліцай і спажывецкай крамай знаходзіцца былая база СКР. Ужо пару гадоў на пляцы гэтай базы стаіць недакончаны мураваны будынак, які нішчэе ад дажджу, ветру, снегу і марозу. Сам выгляд гэтай базы дрэнна ўплывае на выгляд усяго сяла. Каб гмінныя ўлады ў Орлі прымусілі СКР у Орлі, каб той ліквідаваў гэтую базу ў Крывяцічах або навёў у ёй належны парадак.

Іван Кірызюк

КРАМЫ БЕЗ ШЫЛЬДАЎ

Ёсць у Бельску дзве крамы, якія не маюць ніякіх шыльдаў, таму мала хто туды заходзіць. А яны на вуліцы Сянкевіча. Адна — з перацэненымі матэрыяламі, другая — гарцэрска-спартыўная. І толькі на шыбах напісана, у якія гадзіны запрашаюць наведвальнікаў.

Ці ВПГВ не можа ў сваіх крамах зрабіць звычайныя шыльды? І яшчэ адно. Са спартыўнай крамы прадаўшчыца выганяе дзяцей, калі тыя даўгавата стаяць і глядзяць на тавары. Ці ж так павінна быць? Тым больш, што сёлета Міжнародны год дзіцяці?

Румі

З КРЫВЯЦІЧ У ОРЛЮ

Едучы дарогай з Крывяціч у Орлю, убачыш на правым баку дарогі, якая вядзе на жвіроўню, знішчаны бетонны мост-праезд. Ён цяпер з'яўляецца вялікай перашкодай для кожнай машыны. А на дарозе вялікі рух. Трэба як найхутчэй адрамантаваць гэты мост-праезд.

Іван Кірызюк

КУДЫ ПАДЗЕЛІСЯ?

Цяжка цяпер купіць у магазінах веласіпед польскай канструкцыі, а яшчэ цяжэй — „дамку“. Куды яны падзеліся? Ёсць толькі „складакі“ — дарагія, ды й старэйшаму чалавеку як імі ехаць? Яны прызначаны для моладзі, бо хаця ў яздзе і лёгкія, але трэба моцна круціць педалямі, каб ехаць хутка. І каб не савецкія веласіпеды, якія час ад часу паяўляюцца, не было б чым ездзіць. Але і яны рэдка бываюць. Куды падзеліся польскія веласіпеды?

М. Панфілюк

БАР У БОЦЬКАХ

Часта пішуць пра дрэнныя наводзіны працаўнікоў розных бараў. Вось для прыкладу падам сёння бар у Боцьках. Тут сапраўды няма парадку. „Півошы“ і „гарэлшчыкі“ ўсюды маюць доступ, а нават заходзяць за буфет, робячы балаган. Ды ніхто на гэта не звяртае ўвагі. Так, відаць, ужо даўно ў Боцьках прыняліся.

Буфетовая не кожны раз мае вагу пад рукой і калі нехта хоча купіць нешта, яна ідзе ў суседні пакой і там важыць. А ці добра важыць, хто ведае...

Афіцыянткі, а іх дзве, лепш любяць, калі іх нейкі кавалер абнімае, чым прыгатовіць смачны абед. І абеда там трэба чакаць гадзіну часу. А які ж гэта абед! Баланда нейкая. І парадку ніякага. Кругом, як пасля вяселля. Вось так выглядае „Бар пад боцянам“ у Боцьках.

М. П.

СКР у Шэрнях

Шэрні ў гміне Орля маюць СКР, які працуе для ўсёй ваколіцы. Кіраўніком яго з'яўляецца Пятро Базылюк. У СКРы 15 трактарыстаў і 3 камбайны. Сярод трактарыстаў вылучаюцца Васіль Сасна, Павел Краўчук, Мікалай Максімюк, Пятро Нічыпарук і Іван Кулік.

Румі

ПІЎНАЯ ЁСЦЬ — А НУЖНІК ЗАЧЫНЕНЫ

У Бельску на вуліцы Крынічнай ёсць піўная і ўсё было б нязгорш, каб нужнік, які ёсць на месцы, быў адчынены і каб не трэба было за патрэбаю хадзіць у нужнік ГСу, які стаіць у 200 метрах ад піўной. А не ўсе, напіўшыся, могуць паспець дайсці туды. Трэба знайсці асобу, якая будзе сачыць за нужнікам на Крынічнай. А то — дзверы забілі наглуха і на тым канец.

Румі

БЕДНАЯ ГМІНА

Наколькі нам вядома, у кожнай гміне ёсць праўленне ГС. Толькі адна Суражская гміна не змагла гэтага арганізаваць у сябе, а ўсе крамы гміны падлягаюць Лапскаму ГСу, якому галава вельмі мала баліць, ці тыя крамы таргуюць, ці стаяць замкнутыя.

Крама ў Завыках у 1978 годзе некалькі месяцаў стаяла закрытая. А пасля паставілі такую прадаўшчыцу, якая больш сядзела ў хаце, чым у краме. Калі зрабілі ў краме праверку, то аказалася, што ў краму залезла не толькі „манька“, але і здаравенная „марыся“. На дзвярах крамы павесілі замкі і пломбы, а жыхарам вёскі трэба было кідаць работу пры сене і ехаць у чужыя крамы. У сяле ёсць шмат пенсіянераў. Гэта ж людзі старыя, якім вельмі цяжка куды паехаць. А як сядзець без хлеба?..

Другая справа ў гміне таксама балючая. Ёсць упраўленне цывільнага стану, ды хто іх ведае, чым гэтыя ўраднікі займаюцца. Калі прыходзіць нейкі медыцынскі агляд насельніцтва вёскі, з гміны клічуць тых, якія ўжо па некалькі год не жывуць у гміне. Так здарылася, калі праходзіла туберкулёзнае прасвятленне, а пасля нейкі жаночы агляд. З гміны прыйшло паведамленне тым дзяўчатам, якія па некалькі гадоў жывуць у Беластоку або яшчэ дзе далей. А пра старых людзей, якія жывуць у вёсцы, пра сем'і, дзе муж з жонкай святкуе 50-годдзе супольнага жыцця, тых упраўленне цывільнага стану не пакліча і пра іх не падумае.

*

А што датычыць магілы савецкіх салдат у Суражы, то хачу сказаць, што ў сяле Кавалі гміны Сураж жыве чалавек Станіслаў Матошка, які кіраваў работамі, калі адкопвалі магілы савецкіх салдатаў на навакольных палях і звозілі ў Сураж, дзе іх хавалі. Гэта пішу ў сувязі з маёй ранейшай інфармацыяй, што на месцы супольнай магілы савецкіх салдатаў у Суражы няма ніякага помнічка, а нават таблічы, ды ніхто гэтым месцам не апякуецца.

Незнаёмы

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ?

Мне давялося быць ноччу на чыгуначнай станцыі ў Беластоку. Чакаючы цягніка з Варшавы, я меў многа часу, каб паглядзець на пачакальню. Вось глянеш на чалавека і думаеш, што ён культурны, бо прыгожа апрануты. А нярэдка бывае наадварот.

На лаўках сядзяць падарожныя і ядзяць, хто што мае. Астаткі яды — агрызкі, косці ад мяса, хлеб і паперу пакідаюць там, дзе сядзяць, на лаўках. Ці ім цяжка прыбраць пасля сябе?

Цяжка вымагаць ад чыгуначных улад, каб на круглыя суткі паставілі ўборшчыкаў, якія б сачылі за кожным пасажырам і хуценька прыбіралі за ім косці і паперы. У даным выпадку абсалютная віна пасажыраў. Можна таксама пажадаць яшчэ, каб міліцыйныя патрулі моўчкі не праходзілі каля такіх парадкаў. Трэба, каб павучалі людзей, як весці сябе культурна ў публічным месцы.

В. Петручук

Разабраць умелі, а зложыць не патрапяць

Вуліца Гагарына ў Бельску, якая цягнецца ад Беластоцкай да Навоткі, у пачатку мінулага года была разабрана з боку вуліцы Жвіркі і Вігуры на паўкіламетра. Вуліца раней была брукаваная. Камень з яе быў пагружаны на машыны і вывезены. Дагэтуль засталіся адны ямы, якія выраўняла балота і вада на паўметра.

І цяпер пытанне: кудой праехаць да гаспадарчых магазінаў машын, да складніцы будаўнічых матэрыялаў, як адвезці жывёлу на пункт скупкі, даехаць у насенную цэнтралю ці забраць вугаль і мінеральныя ўгнаенні? На гэтай вуліцы праязджаючыя патанаюць у балоце. Месяцы тры таму назад можна было яшчэ праехаць трактарам, не зважаючы на тое, што міліцыя пісала мандаты. Бельскія ўлады ўсур'ёз павінны зацікавіцца гэтай вуліцай і да канца палажыць бетонныя пліты. Бо ўжо людзі гавораць, што трэба было б змяніць назву вуліцы на „Балотная“.

СЁННЯ ПРАДСТАЎЛЯЕМ

На вуліцы Крынічнай 10 у Бельску стаіць прыгожы будынак ВСС, у якім у бары можна купіць халодную закуску і выпіць піва. Можна з'есці гарачы бігос, за які цана на спецыяльнай табліцы круглы год паказвае 10 зл. за 100 грамаў. Цікавіць толькі адно: калі яго тут можна з'есці? Бо ж заўсёды тут поўна „смакошаў піва“. А ў той піўной атмасфера такая, як на базары. Трапіць сюды той, хто любіць піва і хоча зайграць у так званае „ока“. Гэтымі пастаяннымі наведвальнікамі з'яўляюцца людзі, нідзе не працуючыя, а вядомыя бельскай міліцыі.

Прыезджыя баяцца ў гэты балаган заходзіць, бо тут і шыльды ніякай няма. Таму ад імя ўсіх, хто любіць бігос, прапаную зрабіць парадак у гэтым месцы. Каб з'есці, людзі патрабуюць спакойнай і чыстай атмасферы.

Сяргей

Ад рэд. На абедзве вышэй прыведзеныя тэмы пісалі ў „Ніве“ ўжо даўней іншыя аўтары. Вельмі добра, што людзі не праходзяць абыякава каля дрэнных з'яў нашага жыцця. Здаецца аднак нам, што, фактычна, час ужо настаў на тое, каб вырашыць з карысцю для жыхароў горада і справу вуліцы Гагарына, і бару ВСС на вуліцы Крынічнай.

„ЖУРАЎЛІ“

Колькі „Ніва“ публікуе розных заметак пра „жураўлі“ ля калодзежаў! Што яны ўпрыгожваюць панадворкі, што ўжо амаль загінулі. На маю думку, гэта была не толькі прыгажосць, а часта і небяспека. Для прыкладу падам, як было ў Кназазах у 1945 годзе. Тады адбывалася вяселле. І на другі дзень вяселле яшчэ не закончылася і госці не разышліся. І вось маладажоны праходзілі неяк каля калодзежа, а ў той час журавель стаў валіцца. Добра, што маладому ўдалося схапіць жонку за руку і ўцячы. Журавель упаў якраз на тое месца. А так было б, што ўчора ажаніўся, а сёння смерць.

Кірылюк Міхал

НАША ПОШТА

В.Д., Варшава. Вашы новыя вершы „Дубок яму не падабаўся“ і „Успаміны“ будзем друкаваць у „Парнасіку“. Вершы вашы, як заўсёды, цікавыя і актуальныя. Просім вас, калі ласка, напішыце ваша поўнае імя і прозвішча.

М. Базылюк, Штутова. Вершы „Рыбакі“ і „Мора чакае“ атрымалі, дзякуем, будзем друкаваць.

Іван Ігнацюк, Люблін. Сардэчнае дзякуй за фота, якое вы падпісалі „Дарагім сябрам у „Ніве“ на памятку“. Нарэшце пазнаёміліся з вамі тварам у твар. Вашы ліст і артыкул будзем друкаваць.

Міхал Касцюкевіч, Гданьск. Адносна вашай просьбы, каб прыслаць вам кніжкі Яновіча „Запомнеліска“ і „Вельке място Бялысток“ на беларускай мове, высвятляем, што гэтыя кніжкі выйшлі толькі на польскай мове. Ваш ліст перадалі С. Яновічу. Ён павінен адпісаць вам больш.

Сяргей Сцепанюк, Бельск. „У пачатку хачу вам падзякаваць, што ўпрыгожылі маю любімую газету, якой пастаянным падпісчыкам і чытачом з'яўляюся ад школьных гадоў, т.зн. ад 1956 года. Я рашыў напісаць вам дзве крытычныя заметкі па-беларуску. Гэтай мовай гавару кожны дзень, ды перапрашаю за памылкі, якія можа дзе выйшлі, даўно ўжо не пісаў. На будучыню буду старацца пісаць правільней і цікавей“.

Ад рэд. Вы вельмі абрадавалі нас сваім рашэннем быць нашым карэспандэнтам. Свае першыя заметкі напісалі вельмі добра з кожнага боку. Чакаем далей.

Дзмітры Слізень, Калабжэг. „Адгукаюся сёння на ваш ліст і асабліва на пытанне, чаму не адзываюся да рэдакцыі. Мая віна. Я чакаў нумароў 24, 25, 26 і далейшых „Ніваў“. На жаль, не атрымаў тых нумароў. Даходзіў на пошце і ў мясцовым аддзеле „Рух“. Атрымаў адказ: не прыслалі. Аказваецца, што „Ніва“, каб дайсці да мяне, мусіць прайсці ад вас чатырох пасрэднікаў: аддзел „Рух“ у Беластоку, у Кашаліне, у Калабжэгу, ну, і праз пошту ў Калабжэгу. Ці не замнога пасрэднікаў?

Сардэчна дзякую за перасланыя мне „весткі нашага чытача“ са Штутова. Пастараюся навязаць з ім карэспандэнцыю, хоць пакуль што не сказаў ён нічога бліжэй пра сябе. Вельмі цешуся, што мы, беларусы, загубленыя ў іншых асяроддзях, памалу знаходзім адзін аднаго. „Пошта“ наша — гэта добры пасрэднік. Веру, што яна паможа нам знайсці дарогу да многіх самотных.

Як я заўважыў, чытаючы „Ніву“, кожны чытач мае свой уласны спосаб і парадак чытання яе. Я таксама. Чытанне пачынаю ад першай старонкі і да апошняй, інакш кажучы — ад дошкі да дошкі. Тэмы, якія мяне цікавяць, вырэзваю і складаю ў форме тэматычных выразак.

Мне вельмі балюча, што на Беласточчыне, ды і не толькі, навучанне мовы бацькоў змяншаецца. Аб гэтым піша Багдан Цясноўскі ў сваім лісце, дзеліцца сваімі ўражаннямі на гэтую тэму Антолік у „Ніве“ № 14. Гавораць аб гэтым статыстычныя дадзеныя і шмат іншых адгалоскаў чытачоў. Цяжка вінаваціць за гэта бацькоў, як гаворыць М. Панфілюк. Прычына — у нашай мінуўшчыне, якая пакінула пасля сябе нецікавую спадчыну. Дзякуючы „Ніве“ нарадзілася зацікаўленне гэтай справай, а сваім уласным поглядам пастараюся падзяліцца з рэдакцыяй і чытачамі крыху пазней, як вярнуся з Савецкай Беларусі, куды выязджаю наведаць сям'ю“.

ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

З нагоды Міжнароднага года дзіцяці начальнік горада Гайнаўкі заініцыяваў грамадскі пачын для пабудовы дзіцячых пляцовак на кожным пасёлку.

Такая пляцоўка была пабудавана на пасёлку нумар 4 на вуліцы Ліповай. Дзецям для гульняў яна была аддадзена якраз на 22 ліпеня.

Вірскі

Імпартгумар

УВАЙСЦІ Ў КАЛЕКТЫЎ

Маер нервова мераў калідор, раз-пораз пазіраючы на гадзіннік. Дзіўна, ужо палова дзесятай, а ў аддзеле нікога няма. Нарэшце скрыпнулі дзверы, і Маер, убачыўшы чалавека з ключамі, кінуўся яму насустрач:

— Добры дзень! Маё прозвішча — Маер. Мяне прызначылі супрацоўнікам вашага аддзела.

— Вельмі прыемна, я — доктар Вальтэр. Зараз я пазнаёмлю вас з калегамі. Пачнём з нашых мілых машыністак.

Пан Вальтэр пацягнуў за ручку дзвярэй, але яны былі замкнёныя.

— Ага, я ж зусім забыўся! Лізхен папярэдзіла мяне, што раніцай пойдзе ў цырульню валасы фарбаваць, цэлы тыдзень чакала. А Гертруда пайшла разам з ёю, на кансультацыю... А гэта кабінет пана Дзюрэра... Пачакайце... А дзе ж гэта ён? А-а! Успомніў! Ён шукае добрага бляхара... Разбіў надоечы свой „Вартбург“. А побач з ім працуе калега Кварм. Сёння, калі не памыляюся, яму абяцалі прывезці вугаль. Яго суседа па кабінетнаму сталу Коха мы раслічваем убачыць толькі паслязаўтра, а то і пазней. Ён ужо тыдзень не можа ўпільнаваць тэлевізійнага майстра.

— А за гэтым сталом хто сядзіць? — спытаў Маер.

— Гэта крэсла ўжо два месяцы пустуе. Калега Функ пакінуў нас. Яму, бачыце, не даспадобы прыйшлася ціхая, дзелавая атмасфера, якая пануе ў нашым аддзеле. Прыроджаны зводнік, калі казаць шчыра. Цяпер гэта будзе ваша месца, і я спадзяюся, што вы адразу ўвойдзеце ў наш калектыў, ацэніце стыль нашай работы... Я б з задавальненнем расказаў вам аб вашай будучай прафесіі, але, на жаль, чакаю сёння дома маляроў. Вы хацелі пра нешта спытаць?

— Ведаеце, пан Вальтэр, у мяне сёння з Магдэбурга сястра прыязджае... Дык я б хацеў яе... сустрэць.

— Калі ласка, калега Маер. Трэба дык трэба. Я бачу, што вы кемлівы супрацоўнік і, несумненна, увойдзеце ў наш калектыў.

Дзітрых Кнак

— *Панюхай, сабачка, і шукай гаспадара...*

ГУМАР З БАРАДОЮ

ПЕРАД АТАКАЙ

Гэта было пад канец першай сусветнай вайны. На передавую прыбылі маладыя салдаты. Ім загадалі атакаваць. Але ніхто з акопаў не вылез. Тады падбег маладзенькі кадэт і, размахваючы шабляй, закрычаў:

— Наперад! Порубоблю! [sic: Уперод! Порублю!]

А адзін салдат, хітра прыжмурыўшы вочы, адказвае:

— Ваша скародзіе, не хочам па рублю! Калі нават па пяцёрцы дадзіце, усё адно не пойдзем!

Чужая манета яму ніколі не здавалася звонкай.

НАЎКА

Made in Zadrypanka.

Прымаеце вук?

РАСКОША

Пасланы ў доме дываны,
Вісяць на кожнай сценцы,
Гавораць госцю нат яны:
— Абутак скінь у сенцах.

Зашторана старанна так
І вокны ўсе, і дзверы —
Не можа сонечны пятак
У цемру іх паверыць.

На ложках складзены гарой
Падушкі і пярыны —
Вось паплывуць над галавой,
Як тыя аблачыны.

Заўжды на кухні ўсе жывуць,
Спаць ладзяцца ля печы,
Кажух кладуць пад галаву,
Рызман якісь — на плечы.

Раскоша ў хаце напаказ —
Занадта недарэчы:
Жывеш на свеце толькі раз!
Жыві па-чалавечы!

В. Голуб

І ўсё-такі, дарагі, лодка з парусам лепшая!

ВЫХАВАННЕ

Задрыпанец сярэднята ўзросту абураецца ў аўтобусе:

— Калі ж нарэшце як трэба будуць выхоўваць сённяшнюю моладзь!

— А чаму вы, уласна, так хвалюецеся? — здзіўляецца адзін з пасажыраў. — Хвіліну ж таму назад юнак уступіў вам месца.

— Так, але мая жонка яшчэ й дасюль стаіць!

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Мама, сёння, калі прыйшлі госці, я зрабіў добры ўчынак.

— Які?

— Брат непрыкметна падлажыў сіньёру Дануці кнопку на крэсла.

— І што ты зрабіў?

— Я пачакаў, пакуль сіньёр пачаў сядаць, і ў гэты момант прыняў з-пад яго крэсла.

*

Дзяўчына, едучы ў машыне, збіла маладога матацыкліста. Хлопец падняў матацыкл і звярнуўся да прахожага.

— Ці вы не згадзіліся б быць маім сведкам?

— Не ведаю, не ведаю... Наогул, я вам не раю жаніцца пасля такога кароткага знаёмства.

*

Позна ноччу двое падвыпіўшых сяброў увальваюцца ў дом аднаго з іх.

— Гэта м-мой дом, — тлумачыць гаспадар. — Вось хол, тут вось сталовая. А гэт-та спальня. Бачыш ложак? Гэта мой ложак. А жанчына, што ў ложку — гэт-та мая жонка. А побач з ёй гэта я ляжу...

МОЖА БЫЦЬ

Двое службоўцаў нудзьгуюць за рабочым сталом.

— Вы нешта сказалі? — раптам устрапянуўся адзін.

— Я? — збянтэжыўся іншы. — Можа, калега. Але гэта не мае ніякага значэння.

КРАЙНІ ТЭРМІН

— Віця, — пытае маладая жонка, — ты мяне моцна кахаеш?

— Вядома.

— І будзеш кахаць заўсёды-заўсёды?

— Вядома.

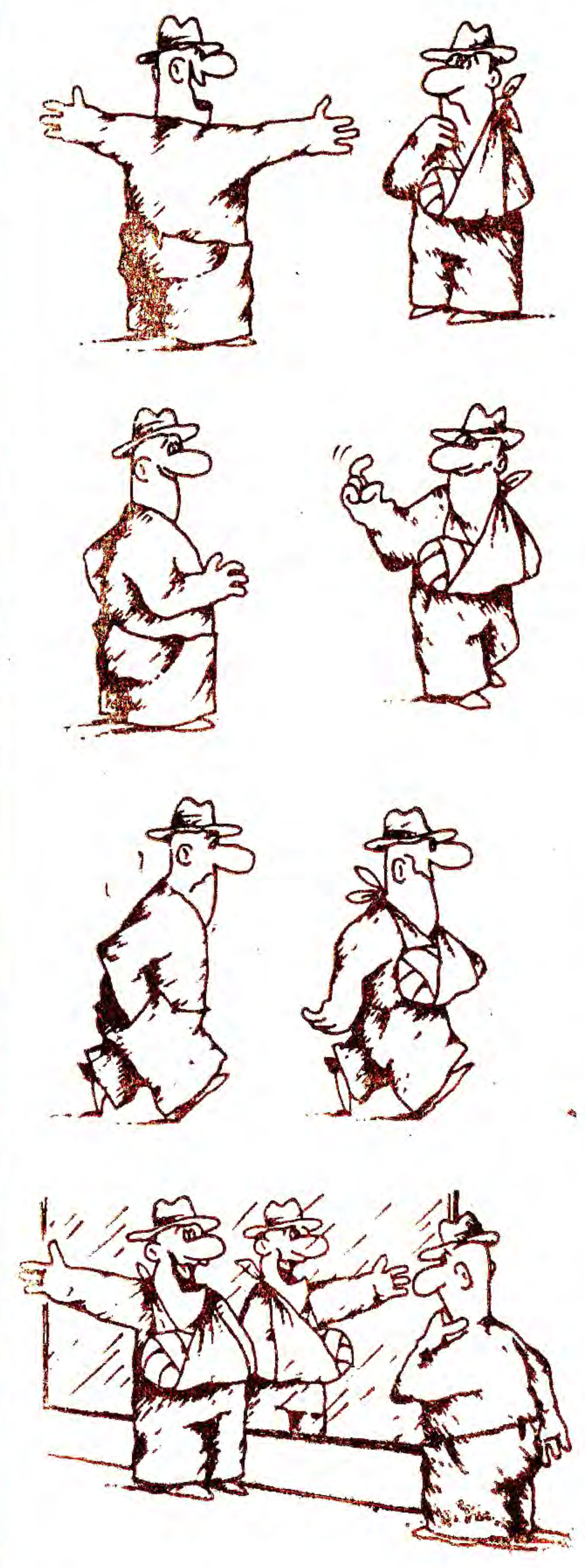
— Да самай смерці?

— Вядома, калі мы з табою не развядземся.

НАХАБСТВА

Суддзя: — Гэта ж нечуванае нахабства! Спачатку ўкралі дарагі кажух, а потым і грошы.

Абвінавачаны: — Не мог жа я ў дарагім кажусе хадзіць без грошай.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

ТО НЕ ВЕТЕР ВЕТКУ КЛОНИТ

То не ветер ветку клонит,
Не дубравушка шумит;
То мое сердечко стонет,
Как осенний лист, дрожит.

Извела меня кручина,
Подколодная змея!..
Догорай, моя лучина, —
Догорю с тобой и я!

Не житье мне здесь без милой,
С кем пойду теперь к венцу?
Знать, судил мне рок с могилой
Обвенчаться молодцу.

Расступись, земля сырая,
Дай мне, молодцу, покой,
Приюти меня, родная,
В тихой келье гробовой.

Мне постыла жизнь такая,
Съела грусть меня, тоска...
Скоро ль, скоро ль гробовая
Скроет грудь мою доска!

З БЛАКНОТА ДОКТАРА ЗНАХАРУКА

Лекар ён сярэдні, а чалавек абаяльны. Ніколі не перабівае. Умее слухаць. Не спяшаецца. А якія мне патрэбны лякарствы, я сам ведаю.

З „Весніка Задрыпоніі“

ЗАХАПЛЕННЕ

Муляр Хітрун увесь свабодны час прысвячае мастацкай муроўцы. Асаблівым попытам карыстаюцца гаражы і дачы, мураваныя Хітруном з матэрыяла, які ўдаецца вынесці з будовы яго напарніку брыгадзіру Ціхоні.

ПЫТАННЕ РЫЖАГА АЛЕШКІ

Што рабіць з забароненым плодам, калі ён аказаўся нясмачным?

Курʼёзы

ВОРАН ВОРАНУ...

Нядаўна ў Італіі сенсацыяй друку сталі няўдалыя справы дэпутаткі парламента Сусаны Агнелі. Яна працуе на пасадзе бургамістра абшчыны Монтэ-Агнетарыя. Паколькі на тэрыторыі гэтай абшчыны размешчаны два вядомыя мястэчковыя курорты Порта Эрколе і Порта-Сан-Стэфані, то там былі абсталяваны і адпаведныя стаянкі для аўтамашын багатых турыстаў і адпачываючых. А стаянкі, як гэта ўстаноўлена ў Італіі, павінны аплачвацца тымі, хто іх арандуе. Толькі вось чамусьці дэпутат парламента Сусана Агнелі забылася пра гэта. За даволі доўгі перыяд грошы за карыстанне стаянкамі не былі ўнесены на рахунак фірмы, якая аддавала ў арэнду абшчыне свае гаражы.

Тады ў ратушу бургамістра прыйшоў службовы чалавек і афіцыйна апячатаў мэблю ў кабінеце кіраўніцы абшчыны. І як ні прасіла яго Сусана Агнелі не рабіць шуму з гэтай прычыны, чыноўнік упарта стаяў на сваім: гані грошы і ўсё тут! Такі скандал не абяцаў нічога добрага для рэпутацыі дэпутата парламента. Сусана Агнелі стала шукаць выйсце і звярнулася за дапамогай да кіраўнікоў праўлення фірмы Форда. І яны далі гарантыю ад свайго імя, што злашчасны доўг бургамістра абшчыны ў хуткім часе будзе заплачаны.

Як кажуць, воран ворану вока не выдзеўбе.

Адна галава добра, дзве лепей. А яшчэ лепш: адна — ды разумная.